

Солиқ инспекциялари ўтказган қисқа муддатли назорат тадбирларининг 11 тасида тадбиркорлар терминални ишлатишмаган, 3 тасида пластик карточкалар орқали тўлов олишни ишлатишмаган, 2 тасида назорат-касса машинасини рўйхатдан ўтказишмаган...

4 бет

Каналнинг четида келгач, ўғлини даст кўтарди-ю сувга ташлаб юборди. Қирғоққача тўлиб, тез оқаётган сув зумда йигитчани ўз бағрига олди. Фақатгина бир марта боши сув юзасида кўринди-ю яна ғойиб бўлди. Бўривой канал томон бироз қараб турди-да, ерга ҳорғин чўкди...

8 бет

Mustaqillik huquq demakdir

1997-yil 27-avgustdan chiqra boshlagan www.huquq-gazeta.uz

2010-yil 29-iyul, №30 (707)

Рашидхон ҚОДИРОВ,
Ўзбекистон Республикаси Бош прокурори

Қонун ҳужжатларини такомиллаштириш — давр талаби

Биз юртимизда сиёсий, иқтисодий, ижтимоий ва суд-ҳуқуқ соҳасида амалга оширилаётган ислохотлар ҳамда бу борада қабул қилинаётган норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар ҳақидаги нашрлар циклини давом эттирмақдамиз.

Ўтган йилнинг декабрь ойида чоп этилган аввалги мақолада сайловлар, ижро иши юртиш, жиноий даромадларни легаллаштиришга ва терроризмни молиялаштиришга қарши курашиш тўғрисидаги қонун ҳужжатларига киритилган тузатишлар, шунингдек, Ўзбекистон Республикасининг кодексларидаги ярашув жиноий-ҳуқуқий институтини кенгайтириш, фуқаролик процессида вакиллик институтини такомиллаштириш, сифатсиз ва қалбаки дорилар ҳамда тиббий буюмлар билан муомала қилиниши учун жавобгарлиқни кучайтириш билан боғлиқ ўзгариш ва қўшимчалар ҳақида гапириб ўтилган эди.

Шу билан бирга, ҳуқуқни қўллаш амалиёти ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар фаолиятининг норматив базасини янада такомиллаштириш, қонун ҳужжатларидаги қарама-қаршилиқларни бартараф этиш кераклигини кўрсатмоқда.

Ўзбекистон Республикасининг Президенти Ислам Каримов Олий Мажлис Қонунчилик палатаси ва Сенатининг қўшма мажлисидаги маърузасида **"қонунчилик ва норматив-ҳуқуқий базадаги камчилик ва нуқсонларга имкон қадар тезроқ барҳам бериш, ҳуқуқни қўллаш амалиётида ғоят жиддий ўзгаришларни жорий этиш, ҳуқуқни муҳофаза қилиш ва суд органларининг фаолиятида фақат ва фақат қонунга риоя этилишини таъминлаш биз барпо этаётган ҳуқуқий давлатни шакллантиришда нақадар муҳим аҳамиятга эга эканлигини"** таъкидлаб ўтгани бежиз эмас.

Давлат раҳбарининг бу талабларидан келиб чиқиб, мазкур йўналишдаги ишлар доимий асосда олиб борилмоқда. Жумладан, фақатгина 2009

йил ва 2010 йилнинг ўтган даври мобайнида Бош прокуратура томонидан мамлакат парламентида Жиноят, Жиноят процессуал кодекслари, маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги қонун ҳужжатларини такомиллаштириш, шунингдек, жамият ҳаётининг бошқа соҳаларини тартибга солишга қаратилган 11 қонун лойиҳаси киритилган. Уларнинг бир қисми аввалги мақолаларимизда ёритилган эди, шу боис қонунчиликка киритилган кейинги ўзгаришларга оид қонун лойиҳаларига назар ташласак.

Хусусан, жорий йилнинг 18 май куни маъқулланган **"Ўзбекистон Республикасининг Жиноят кодексига қўшимча киритиш тўғрисида"**ги Қонун жиноят қонунини янада либераллаштириш ва жиноий жазоларни дифференциалашга қаратилган. Мазкур Қонун лойиҳаси энгиллаштирувчи ҳолатлар мавжудлигида жиноят учун жазо тайинлашнинг ҳуқуқий механизмларини ўрганиш натижалари бўйича ишлаб чиқилган эди.

Жумладан, Жиноят кодексининг 55-моддасида назарда тутилган жазони энгиллаштирувчи барча ҳолатлардан фақатгина айбини бўйича олиш тўғрисидаги арз қилиш, чин кўнгилдан пушаймон бўлиш, жиноятни очиш учун фаол ёрдам бериш ва етказилган зарарни бартараф этиш (55-модда биринчи қисмининг "а" ва "б" бандлари) каби ҳолатлар айбдорнинг жиноят содир этилгандан сўнг фаол ижобий ҳаракатлари билан ажралиб туради.

Юқоридаги тўртта ҳолат айбдорнинг амалда пушаймон бўлганлигини билдириб, унинг ўз қилмишининг гайриқонунийлигини англаганлигидан ва у учун жазо олишга тайёр эканлигидан далолат беради.

/Давоми 2-3-бетларда/

Парламент назорати самарадорлигини ошириш

Ўтган ҳафтада Олий Мажлис Сенатининг Қонунчилик ва суд-ҳуқуқ масалалари қўмитаси таъаббуси билан Миллий матбуот марказида "Парламент назорати самарадорлигини ошириш: ҳозирги аҳоли ва истикболлар" мавзусидаги конференция бўлиб ўтди. Унда мамлакат парламенти юқори палатасининг назорат функцияларини тубдан яхшилаш масалалари муҳокама қилинди.

Конференцияда Сенатнинг муҳим функцияларидан бири бўлган назорат функциясининг парламент назорати тизимида алоҳида ўринга эгалити ва унинг вакиллик функциясини рўйбга чиқариш билан бевосита боғлиқлиги кўрсатиб ўтилди. Маълумки, Сенат томонидан амалга оширилаётган парламент назоратининг қонунчилик асосини Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг, "Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Сенати тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикаси Қонунининг, "Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенатининг Регламенти тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикаси Қонунининг нормалари ташкил этади.

Сенатнинг назорат функцияси унинг қўмиталарининг йиллик назорат фаолияти режаларига мувофиқ қонунларнинг у ёки бу вилоятда, вазирликлар ва идо-

ралар ёки бошқа институциявий тузилмалар томонидан ижро этилишини, халқ депутатлари маҳаллий Кенгашлари доимий комиссиялари ишини ўрганиш, Сенат аъзоларининг халқ депутатлари маҳаллий Кенгашлари мажлисларида иштирок этиши, сенаторларнинг сайловчилар билан учрашувлари ва қабул қилинган қонунларнинг моҳиятини тушунтириб беришлари, фуқароларнинг хат ва аризаларини минтақа аҳолисини тўққизинчиритиётган муаммоларни аниқлаш ҳамда уларни ҳал этишга қаратилган тақлифларни ўрганиш жараёнида амалга оширилади.

Муҳокама асосида конференция қатнашчилари Сенатнинг мамлакат парламентидаги ҳудудий вакиллик органи сифатида ижтимоий эҳтиёжларни аниқлаб, давлат қарорлари ва бошқа қарорларни қабул қилишнинг умумий жараёнига реал таъсир кўрсатаётганини алоҳида таъкидладилар.

Шунингдек, қатнашчиларнинг маърузалари ва чиқишларидан Сенат қўмиталари, халқ депутатлари маҳаллий Кенгашлари, улар доимий комиссияларининг парламент назоратини амалга ошириш ҳамда унинг самарадорлигини кучайтириш бора-бора тақийлий-ҳуқуқий фаолиятини янада такомиллашти-

Ўтқиржон ДЕХҚОНОВ,
"Ҳуқуқ"

риш масалалари юзасидан бир қатор тақлиф ва тавсиялар билдирилди. Жумладан, парламент назоратининг парламент сўрови, парламент эшитувлари каби шакллари амалиётга кенг жорий этиш ҳамда парламент назорати институтининг норматив-ҳуқуқий базасини кенгайтириш юзасидан тақлифлар тайёрлаш зарурлиги ҳақида ҳам сўз юритилди.

Сенатнинг Қонунчилик ва суд-ҳуқуқ масалалари қўмитаси раиси С.Ортиқова бошқарган конференцияда сенаторлар, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатаси депутатлари, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Амалдаги қонун ҳужжатлари мониторингини институти, Тошкент давлат юридик институти ҳамда Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университетининг ҳуқуқшунос олимлари, ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар, Ўзбекистон Хотин-қизлар қўмитаси, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Инсон ҳуқуқлари бўйича вакили (омбудсман), "Қамолот" ёшлар ижтимоий ҳаракати ҳамда оммавий ахборот воситаларининг вакиллари қатнашдилар.

Меҳнат ярмаркаси ўтказилди

Ҳаким АЮБОВ,
Қўйичирىқ туман прокурори

Президентимиз бошчилигида олиб борилаётган ислохотлар натижасида аҳолининг ижтимоий-иқтисодий ва сиёсий ҳаётида улкан ютуқларга эришилмоқда. Айниқса, аҳолини, шу жумладан, ёшларни иш билан таъминлаш, уларга зарур қўлайликлар яратиш мақсадида қатор чора-тадбирлар қўриб келинаётир. Юқоридагилардан келиб чиқиб, Тошкент вилояти Қўйичирىқ туман прокуратураси томонидан Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги воёга етмаганлар ишлари бўйича комиссиянинг иш фаолияти самарадорлигини янада ошириш ва "Баркамол авлод йили" Давлат дастури ҳамда "Аҳолини иш билан таъминлаш тўғрисида"ги Қонуннинг ижроси доирасида тумандаги "Қурилиш ва уй-жой коммунал хўжалиги касб-хўнара коллежи"да меҳнат ярмаркаси ташкил этилди.

Ярмаркада тумандаги 19 та корхона ва ташкилотлар ўзларининг бўш иш ўринлари билан қатнашдилар. Юқори савияда ташкил этилган меҳнат ярмаркасида 181 нафар фуқародан 52 нафари ишга йўлланмалар олишди.

Тадбирнинг аҳамиятли томонларидан яна бири шундаки, бу ерда ҳар бир муассасанинг ўз йўналишларини акс эттирувчи турли хилдаги техник ва хўнарамандчилик буюмлари ҳамда экспонатлари намойиш этилди. Бу эса

ёшларнинг иш ўринларини танлашларида катта туртки бўлди десак, муболага бўлмас. Тумандаги агросаноат, агроиқтисодиёт, "Қурилиш ва уй-жой коммунал хўжалиги касб-хўнара коллежи" битирувчиларидан 35 нафари ишлаш учун йўлланмалар олишди. Хусусан, "Қурилиш ва уй-жой коммунал хўжалиги касб-хўнара коллежи" битирувчилари М.Турлибеков, Н.Кидирбаев, М.Мусаханов, С.Даниёров, К.Умбетов, М.Марибов, М.Йўлдошевлар "Қўйичирىқтумангаз" филиалига йўлланмалар олдилар.

Бундан ташқари, тумандаги "Қафолат Кафур Фейшен" қўшма корхонасининг филиалига ҳам кўпгина фуқаролар ва битирувчи ёшлар ишга қабул қилиндилар. Шунингдек, иштирокчиларнинг талабига асосан тегишли маслаҳат ва тавсиялар берилди.

Айтиш мумкинки, бундай кенг қўламли меҳнат ярмаркалари нафақат аҳоли ва ёшларни иш билан таъминлашда, балки туманнинг иқтисодий салоҳиятини ривожлантиришда ҳам муҳим аҳамият касб этади.

Қонун ҳужжатларини

(Давоми. Бошланиши 1-бетда/

Шу билан бирга, қонунда қайд этилган енгиллаштирувчи ҳолатлар мавжудлигида жазонинг аниқ чегараси ва енгилроқ жазо тайинланишининг ҳуқуқий кафолатлари белгиланмаганлиги сабабли, айбдор шахслар пушаймонлигини фаол ҳаракат орқали намойиш этишдан ва ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар билан ҳамкорлик қилишдан манфаатдор эмас эди. Бу ҳолат эса жиноятларнинг тез фой этилиши, бошқа иштирокчиларнинг қидируви ва ушланиши, кечиктириб бўлмайдиган бошқа тергов ҳаракатларининг тежорлик билан олиб борилишига ёрдам бермас эди.

Шу сабабдан қабул қилинган Қонун билан Жиноят кодексида янги 57-модда киритилиб, унда юқорида кўрсатилган ҳолларда ва оғирлаштирувчи ҳолатлар йўқлигида жазо муддати ёки миқдори Жиноят кодекси Махсус қисмининг тегишли моддасида назарда тутилган энг кўп жазонинг учдан икки қисмидан ошмайдиган жазо тайинланиши лозимлиги белгиланган бўлибди.

Бунда киритилган норма ижтимоий ҳавфи юқори бўлган, оғирлаштирувчи ҳолатлардаги қасддан одам ўлдирishi (Жиноят кодекси 97-моддасининг иккинчи қисми) ва терроризм (155-моддасининг учинчи қисми) билан боғлиқ жиноятларни содир этган шахсларга нисбатан татбиқ этилмайди.

Қонунчиликдаги яна бир бўлиқ касб юзасидан ўз вазифаларини бажармаганлиги ёки лозим даражада бажармаганлиги оқибатида бошқа шахсларга ОИВ касаллигини юқтириш учун жиноий жавобгарлик масалалари билан боғлиқ бўлган.

Жиноят кодексида бундай қилмиш учун жавобгарлигини белгилловчи махсус меъёр мавжуд эмаслиги боис ОИВ касаллигининг тарқалишига қарши курашиш борасида ҳуқуқни қўллаш ва тергов-суд амалиётида бу тоифадаги жиноятларни ҳуқуқий жиҳатдан тўғри малакашда муаммолар юзга келар эди.

Жумладан, Жиноят кодексининг 116-моддасида касб юзасидан ўз вазифаларини бажармаслик ёки лозим даражада бажармаслик учун жавобгарлигини назарда тутиб, бундай жавобгарлик фақатгина баданга ўрточа оғир шикаст, оғир шикаст, одамнинг ўлими каби оқибатлар келиб чиққан ҳолатида юзга келади. Бунда ОИВ инфекциясини юқтириш ҳолатининг ўзини, оқибатда ўлим юз бермаган бўлса, жавобгарлик учун асос бўлувчи оқибатлар сирасига киритиш мумкин эмас.

Шу сабабли, 2010 йил 24 май куни Қонун қабул қилиниб, Жиноят кодексининг 113-моддаси шахсининг касб юзасидан ўз вазифаларини бажармаганлиги ёки лозим даражада бажармаганлиги оқибатида бошқа шахсга ОИВ касаллиги/ОИТСни юқтириши учун олти ойгача қамқоқ ёки беш йилгача озодликдан маҳрум қилиш тарзидаги жавобгарлик назарда тутувчи бешинчи қисм билан тўлдирилди.

Мазкур норма ОИВ касаллигининг тарқалишига қарши курашиш борасида амалга оширилаётган чораларнинг самарадор-

лигини ва тиббиёт ходимларининг ушбу касалликнинг олдини олиш қоидаларига қатъий риоя этиши учун масъулиятини оширишга қаратилган.

Жиноят кодекси 113-моддасининг янги тахририда "ОИТС касаллиги" термини ўрнига "ОИВ касаллиги/ОИТС" терминидан фойдаланганлиги сабабли худди шу Қонун билан Жиноят кодексининг 66-моддаси, Ўзбекистон Республикаси Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодексининг 57-59-моддаларида ҳам шу каби ўзгаришлар амалга оширилиб, "Одамнинг иммунитет танқислиги вирус билан касалланишининг (ОИВ касаллигининг) олдини олиш тўғрисида"ги Қонунга тузатишлар киритилди.

Мамлакатимизда болаларнинг ҳуқуқий ҳимоясини таъминлаш, вояга етмаганлар ўртасида ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш тизимини мустаҳкамлаш, ота-оналарнинг ўсиб келаётган авлод учун масъулиятини ошириш борасида қўйлаётган чоралар алоҳида эътиборга сазовор.

Амалга оширилаётган чоралар натижасида республикада вояга етмаганлар ўртасида жиноятчиликнинг камайиш тенденцияси кузатишмоқда. 2000 йилга нисбатан ўтган йилда болалар жиноятчилиги 19,8 фоизга, жиноят содир этишда иштирок этган вояга етмаганлар сони 12,2 фоизга камайди.

Айни вақтда вояга етмаганлар томонидан маъмурий ҳуқуқбузарликлар содир этиш ҳоллари кўпайди.

Вояга етмаганларнинг ҳуқуқбузарликлар содир этишига имкон бераётган шарт-шароитларнинг таҳлили шуни кўрсатдики, кўп ҳолларда, бунга уларнинг тунги вақтда турли кўнгилочар масканларда назоратсиз юришлари ва ақсарият ҳолларда, бу ерда спиртли ичимликлар истеъмол қилишлари омили бўлмоқда.

Вояга етмаганларнинг бўш вақтларини бу тариқа ўтказишларида кўнгилочар масканларнинг раҳбарлари ва бошқа маъсул ходимларнинг тунги вақтда мазкур муассасаларда вояга етмаган ота-онасининг ёки уларнинг ўринини босувчи шахснинг кузатувисиз ҳозир бўлишига йўл қўйганлиги учун жавобгарлиги белгиланмаганлиги асосий сабаблардан бири бўлмоқда.

Шуни инобатга олиб, жорий йилнинг 17 май куни "Ўзбекистон Республикасининг Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодексига қўшимчалар киритиш ҳақида"ги Қонун қабул қилинди.

Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодекс ресторанлар, кафе-лар, барлар, клублар, дискотекалар, кинотеатрлар, компьютер заллари, Интернет тармоғидан фойдаланиш хизматларини кўрсатиш учун жиҳозланган ҳаллар ёки бошқа кўнгил очиш (дам олиш) жойларида вояга етмаган шахсининг тунги вақтда ота-онасидан бири ёки унинг ўринини босувчи шахснинг кузатувисиз бўлишига йўл қўйганлиги учун мазкур жойларнинг раҳбарлари ёхуд бошқа маъсул шахсларнинг жавобгарлигини назарда тутувчи янги 188-модда билан тўлдирилди.

Мазкур ҳуқуқбузарлик субъекти сифатида кўнгил очиш (дам олиш) жойларининг раҳбарлари-

дан ташқари, бундай жойларда тегишли фармойиш, меҳнат шартномаси, вазифалар тақсими-ти билан ёхуд эгаллаб турган хизмат мавқеи тўғрисида кўнгил очиш (дам олиш) жойларида аҳолига хизмат кўрсатиш қоидаларига ёки мижозларнинг кириб-чиқиш тартибига риоя қилинишини таъминлаш учун жавобгарлик юкланган бошқа маъсул шахсларни ҳисоблаш керак.

Ушбу ҳуқуқбузарлиқни содир этганлик учун суд айбдор шахсларга энг кам иш ҳақининг ўн бараваридан ўн беш бараваригача миқдорда жазима турдаги маъмурий жазо чорасини белгилаши мумкин.

Шуни назарда тутиш лозимки, киритилган нормани тўғри қўллаш учун "Бола ҳуқуқларининг кафолатлари тўғрисида"ги Қонун, яъни 3-моддасидаги ота-онанинг ўринини босувчи шахслар деганда қонунда белгиланган тартибда болага нисбатан ота-оналик ҳуқуқини амалга оширувчи ва ота-оналик мажбуриятларини бажарувчи, лекин боланинг ота-онаси бўлмаган шахслар (фарзандликка олувчилар, василлар ва ҳомийлар) тушунилиши кераклиги ҳақидаги қоидалардан келиб чиқиш зарур.

Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодексининг 188-моддасида кўрсатилган бошқа кўнгил очиш (дам олиш) жойларида кафе-терийлар, ошхоналар, чойхоналар, буфетлар каби умумий оқоватлиш жойлари, шунингдек, театрлар, концерт заллари, ўйинхоналар, билльярдхоналар ва бошқа шу каби жойларни кириштиш лозим.

Ушбу моддада қўлланиладиган тунги вақтни аниқлаш учун Меҳнат кодексининг 122-моддасига мурожаат қиламиз, унга кўра соат 22:00 дан то соат 6:00 гача бўлган вақт тунги деб ҳисобланади.

Бундан ташқари, Олий Мажлис Қонунчилик палатасига болаларнинг ҳимоясини оид қонун ҳужжатларини тақомиллаштириш, вояга етмаганлар ўртасида ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш тизимидаги органлар ва муассасаларнинг масъулиятини ошириш, болаларнинг девиант (яъни жамиятга эътироф этилган ҳуқуқий ва ахлоқий нормаларга зид бўлган) ҳуқуқ-авторини эрта аниқлаш ва бартараф этиш борасидаги тадбирлар самардорлигини кескин яхшилашга қаратилган "Вояга етмаганларнинг назоратсизлиги ва ҳуқуқбузарликларининг олдини олиш тўғрисида"ги Қонун лойиҳаси киритилган.

Таъкидлаш жоизки, вояга етмаганларнинг назоратсизлиги ва ҳуқуқбузарликларининг олдини олиш масалалари ҳуқуқмандлик алоҳида қарорлари, алоқдор ва зирликлар ва идораларнинг идоравий ҳужжатлари билан тартибга солинган, бу эса, ўз навбатида, мазкур муаммоларни ҳал қилишга мутасадди бўлган идоралар фаолиятини мувофиқлаштириш ва иш самардорлигини оширишга етарли имкон бермапти.

Ишлаб чиқилган лойиҳада эса вояга етмаганларнинг назоратсизлиги ва ҳуқуқбузарликларини профилактика қилиш тизимидаги идоралар ва муассасалар, улар фаолиятининг асосий йўналишлари, вазифалари ҳамда ваколатлари пухта ва комплекс тарзда белгиланган. Унда ижтимоий жи-

ҳатдан хавфли аҳволда бўлган вояга етмаганлар ва оилалар билан профилактика ишини олиб бориш тартиби, вояга етмаганларни ихтисослаштирилган ўқув-тарбия муассасалари ва вояга етмаганларга ижтимоий-ҳуқуқий ёрдам кўрсатиш марказларига жойлаштириш асослари ҳамда бошқа масалалар мустаҳкамланган.

Сизларга маълумки, болаларнинг ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилиш мақсадида республика томонидан 2008 йилда Ишга қабул қилиш учун энг кичик ёш тўғрисидаги Конвенция ҳамда Болалар меҳнатининг оғир шакллари тақиқлаш ва йўқ қилишга доир шойлиқ чоралар тўғрисидаги Конвенция ратификация қилинган.

Халқаро Меҳнат Ташкилотининг мазкур конвенцияларини миллий қонунчиликка сингдириш, боланинг ҳаёти, соғлигининг муҳофаза қилиниши ва ота-оналар ҳамда бошқа шахсларнинг суниетезмолликларидан ҳимоя қилинишига бўлган ҳуқуқларининг рўёбга чиқарилишини таъминлаш учун 2009 йилнинг декабрь ойида қатор қонун ҳужжатларига ўзгариш ва қўшимчалар киритилган.

Хусусан, 2009 йил 21 декабрь куни "Вояга етмаган шахсларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш тўғрисидаги қонун ҳужжатлари тақомиллаштирилиши муносабати билан Ўзбекистон Республикасининг Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодексига қўшимчалар киритиш ҳақида"ги Қонунга мувофиқ, Кодекснинг 49-моддаси вояга етмаганларнинг меҳнат ва меҳнатини муҳофаза қилиш тўғрисидаги қонун ҳужжатларини бузганлик учун мансабдор шахсга оғирроқ жазо қўллашни назарда тутувчи янги норма билан тўлдирилди.

Бундан ташқари, вояга етмаган шахс меҳнатидан унинг соғлиги, ҳаётига ёки ахлоқ-одобига зиён етказиши мумкин бўлган ишларда фойдаланишда айбдор шахслар Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодексга янги киритилган 49-модда бўйича жавобгарликка тортилдилар.

Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодексининг 51-моддасига киритилган ўзгаришлар асосида вояга етмаган шахсини меҳнатга маъмурий тарзда мажбурлаш учун жазо чоралари қучайтирилди.

Агар меҳнатга бирон бир шахсда маъмурий тарзда мажбурлаш энг кам иш ҳақининг бир бараваридан уч бараваригача миқдорда жазима солишга сабаб бўлса, вояга етмаган шахсга нисбатан содир этилган худди шундай ҳуқуқбузарлик учун энг кам иш ҳақининг беш бараваридан ўн бараваригача миқдорда жазима солинади.

2009 йил 24 декабрдаги Қонун билан Меҳнат кодекси ва "Бола ҳуқуқларининг кафолатлари тўғрисида"ги Қонунга ўзгаришлар киритилиб, шахсини ишга қабул қилиш мумкин бўлган энг кичик ёш чегараси кўтарилди.

Эндиликда ишга қабул қилишга фақатгина ўн олти ёшдан йўл қўйилди.

Айни пайтда, агар умумтаълим мактаблари, ўрта махсус, касб-хунар ўқув юртларининг ўқувчилари ўн беш ёшга тўлган

бўлса, ўқишдан бўш вақтда ота-онасидан бирининг ёки ота-онасининг ўринини босувчи шахслардан бирининг ёзма розилиги билан соғлиғига ҳамда маънавий ва ахлоқий қамол топишига зиён етказмайдиган, таълим олиш жараёнини бузмайдиган енгил ишни бажариши учун ишга қабул қилиниши мумкин.

Мазкур Қонун қабул қилинганга қадар ўқувчиларни ишга қабул қилишга ўн тўрт ёшга тўлгандан кейин йўл қўйилар эди.

Эътиборингизга ҳавола қилмоқчи бўлган яна бир ҳужжат фуқароларнинг соғлигини сақлаш, бу соҳада инсон ҳуқуқларининг кафолатларини таъминлаш масалаларига тааллуқлидир.

Жумладан, прокуратура органлари томонидан фуқароларнинг соғлигини сақлаш тўғрисидаги қонунчилик ижроси аҳволи текширилди.

Текшириш давомида хусусий тиббиёт амалиёти билан шуғулланувчи жисмоний шахслар томонидан тиббий хизматлар кўрсатиш тартибига оид қонун ҳужжатларининг жиддий бузилиши ҳолатлари аниқланди.

Ўрганиш кўрсатдики, хусусий тиббиёт амалиёти билан шуғулланишга лицензияга эга бўлган 1.187 нафар жисмоний шахсдан ҳақиқатан 581 нафарини ўз фаолиятини амалга ошириб келган.

Бунда хусусий равишда ишловчи шифокорларнинг аксарияти даволаш жараёни стандартлари, санитария ва гигиена қоидалари, асбобларни стерилизация қилиш ва ишлатилган тиббий буюмларни утилизация қилиш бўйича талабларга риоя етмаган ҳолда тиббиёт хизматларини кўрсатиб келган.

Санитария қоидалари ва нормаларига кўра, хусусий тиббиёт амалиёти билан шуғулланувчи 542 нафар шифокор (581 нафаридан) фаолият тури бўйича махсус ўргатилган тиббиёт ходимлари билан тўлдирилган стерилизация қилиш бўлимларига эга бўлиши лозим эди, бу эса фақатгина юридик шахс шартонидида ташкил этилиши мумкин.

Ушбу ҳолатларни инобатга олиб, фуқароларнинг соғлигини сақлашга доир ҳуқуқларининг кафолатларини таъминлаш мақсадида 2010 йил 19 май куни "Фуқаролар соғлигини сақлаш тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикаси Қонунининг 10 ва 11-моддаларига ўзгаришлар киритиш ҳақида"ги Қонун қабул қилинди. Киритилган тузатишларга кўра, жисмоний шахслар томонидан хусусий тиббиёт фаолияти билан шуғулланилишига йўл қўйилмайди.

Ҳозирги вақтда мамлакат парламентида яна бир ҳужжат - "Дафн этиш ва дафн иш тўғрисида"ги Қонун лойиҳаси қўриб чиқилмоқда.

Мазкур лойиҳанинг ишлаб чиқилишдан олдин прокуратура органлари томонидан маҳаллий ҳокимият органлари фаолиятида текшириш ўтказилиб, унда қабристонларни сақлаш ва ободонлаштириш ишига ҳўжасизларча ва масъулиятсизлик билан қараш, фуқаролар томонидан келгусида қабрлар солиш учун ер участкаларини ўзбошимчилик билан эгаллаш, қабристонларни ташкил қилиш мақсадида мада-

такомиллаштириш давр талаби

ний-мемориал комплексларининг фондларидан ерларни ноқонуний ажратиш ҳолатлари аниқланган, қабристонларни ободонлаштиришга ажратилган бюджет маблағларининг талон-торож қилиниши ва мақсадсиз ишлатилиши ҳолатлари фош этилган.

Мазкур соҳада бундай аҳволнинг юзага келишининг сабабларидан бири — ҳозирги замон талабларига жавоб берадиган, дафн этиш ва дафн иши масалаларини тартибга солишчи қонунчилик актининг мавжуд эмаслигидир.

Қўп конфессиялӣ жамиятимиз ҳаётининг бу муҳим соҳасидаги ҳуқуқий муносабатларни тартибга солиш мақсадида **"Дафн этиш ва дафн иши тўғрисида"**ги Қонун лойиҳаси ишлаб чиқилган.

Лойиҳада асосий тушунчаларнинг таърифини белгилаш, марҳумнинг муносиб равишда дафн этилиши кафолатларини мустаҳкамлаш, дафн этиш жойлари ва дафн ишини ташкил қилиш бўлимидаги муносабатларини, шунингдек, бошқа ҳуқуқий жиҳатларни тартибга солиш кўзда тутилган.

Хусусан, унда вафот этганидан кейин жасадига ҳурматини ўрнига қўйган ҳолда муносабатда бўлиш юзасидан шахсининг ҳаётий ҳолида хоҳиш билдириши ва бошқа ҳуқуқлари белгиланган, дафн этиш жойларини, қабртошларни, панжаралар ва бошқа ашёларни тақрирлаш ёки вайрон қилиш, шунингдек, жасадни таҳқир этишга тақиқ ўрнатилган.

Қонун лойиҳасининг алоҳида қондалари билан дафн этиш жойларини ташкил этиш, бу жойлар учун санитария-гигиена ва экологик нормаларига мувофиқ ер майдонини танлаш ҳамда ажратиш масалалари тартибга солинган, уларни сақлаш ва ободонлаштириш бўйича талаблар белгиланган.

"Ўзбекистон Республикасининг Жиноят-процессуал кодексига ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида"ги Қонун лойиҳаси чет эл давлатларининг ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлари билан жиноят ишлари бўйича ҳуқуқий ёрдам кўрсатиш масалаларида халқаро ҳамкорлигининг ҳуқуқий жиҳатдан тартибга солинишини такомиллаштиришга қаратилган.

Ҳозирги вақтда жиноят-процессуал қонунида чет эл давлатлар муассасалари билан ўзаро муносабатда бўлиш, айбланувчиларни ушлаб бериш ва жиноий таъбиқ қилишга оид қадатгина айрим умумий нормалар мавжуд.

Ҳуқуқий ёрдам кўрсатиш ҳақидаги сўровларни юборишда махфий органлар ваколатларининг аниқ белгиланиши, чет эл давлат ҳудудида олинган далилларнинг юридик кучи, Ўзбекистон Республикасида ушланган жиноятчиларни бериш тўғриси-

даги сўровларни бажариш тартиби, ҳамкорликни амалга оширишда ўзаро келишув тамойили каби махсус масалалар бўйича нормаларнинг мавжуд эмаслиги эса ягона тергов-суд амалиётининг шаклланишига тўсқинлик қилмоқда.

Шу билан бирга, халқаро ҳуқуқ тамойиллари ва нормалари, қоида тариқасида, умумий характерга эга бўлиб, халқаро ҳамкорлик борасида муҳим аҳамиятга молик бўлган миллий жиноят-процессуал қонун ҳужжатларининг қондаларини бутунлай алмаштири олмайд.

Шу муносабат билан, халқаро ҳамкорликни амалга ошириш ва жиноят ишлари бўйича ҳуқуқий ёрдам кўрсатиш учун амалиётчи ходимларга зарур бўлган ҳуқуқий базани такомиллаштириш мақсадида Бош прокуратура томонидан тегишли қонун лойиҳаси ишлаб чиқилиб, Жиноят-процессуал кодексини янги боб билан тўлдириш тақлиф этилмоқда.

Янги бобда чет эл давлатга процессуал ҳаракатларни бажариш, унинг ҳудудида бўлган шахсни ушлаб бериш, жиноий таъбиқни амалга ошириш учун жиноят иши материалларини юбориш тўғрисида сўровлар юбориш, шунингдек, чет эл давлатлар муассасаларининг бундай сўровларини Ўзбекистон Республикасида бажариш тартиби каби масалалари ва бошқа қондаларни батафсил тартибга солиш назарда тутилган.

Тез кунларда Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатасининг муҳокамага Ўзбекистон Республикасининг давлат рамзлари ҳақидаги қонунчиликни такомиллаштиришга йўналтирилган қонун лойиҳасининг киритилиши кутилмоқда.

Асосий Қонунимизнинг 5-моддасида акс эттирилган Ўзбекистон Республикасининг давлат рамзлари — байроқ, герб, мадҳия ҳам давлат суверенитети, миллатнинг бирлиги, унинг ўмиши ва келажагининг рамзи, ҳам миллий ифтихоридир.

Бирлашган Миллатлар Ташкилоти биноси, дипломатик ва консуллик муассасалари олдида Ўзбекистон Республикаси давлат байрогининг ҳилираб туриши ёки давлатлар раҳбарларининг расмий ташрифлари давомида, шунингдек, спортчиларининг миллий халқаро майдондаги гала-балари шарафига ёхуд бошқа тантаналарда давлат мадҳиясининг янграши ҳар бир кишида миллий ғурур ҳиссини уйғотди.

Шу боис барчамиз давлатнинг бу тимсолларини ёдда тутишимиз, сақлашимиз ва ҳурматсизлик қўйниширидан муҳофаза қилишимиз шарт.

Шуларни инобатга олиб, **"Ўзбекистон Республикасининг Давлат байроғи тўғрисида"**, **"Ўзбекистон Республикаси Дав-**

лат герби тўғрисида" ва **"Ўзбекистон Республикасининг Давлат мадҳияси тўғрисида"**ги қонунларга давлат рамзларининг тижорат мақсадида ишлатилишига чек қўйишга, шунингдек, давлат рамзлари ҳақидаги қонунчилик талабларини бузганлик учун жавобгарликни мустаҳкамлашга қаратилган ўзгариш ва қўшимчалар киритилмоқда.

Шунингдек, лойиҳада байроқнинг кўтарилиши, герб тасвирининг ўрнатиб қўйилиши ҳамда мадҳиянинг ижро этилиши ҳолатларига аниқлик киритилмоқда.

Бундан ташқари, одам бирини кўрганда ўзаро ҳурмат-эҳтиромини изҳор қилиши, қўлини кўксига қўйиб, ҳолаҳвал сўрашиши авлод-аждодаларимиздан ўтиб келатган ўзбекларга хос одат, анъана ҳисобланади. Шунини инобатга олиб, **"Ўзбекистон Республикасининг Давлат мадҳияси тўғрисида"**ги Қонуннинг давлат мадҳияси оммавий тадбирда ижро этилаётганда, ўнг қўлни кўксига қўйиш ҳақидаги қоида билан тўлдирилишида бу азалий одатларимизнинг унга сингдрилишининг бир қўрилишидир.

Фуқароларнинг ватанпарварлик ҳис-туйғуларидан ўз манфати учун фойдаланишининг олдини олиш мақсадида давлат рамзлари (байроқ ва герб) тасвирларидан товарларни (ишларни, хизматларни) ўтказиш учун тижорат мақсадларида фойдаланиш, шунингдек, уларнинг элементларини нодавлат ташкилотларнинг ҳужжатлари рекувизитлари ёки реклама материалларида қўйишга тақиқ солинмоқда.

Бундан ташқари, Ўзбекистон Республикасининг Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодексини давлат рамзлари тўғрисидаги қонунчиликни бузганлик учун жавобгарликни белгилувчи 2031-модда билан тўлдириш тақлиф қилинмоқда.

Шунингдек, йўл ҳаракати қондаларини бузганлик учун жавобгарликни такомиллаштиришга йўналтирилган, инсонларнинг ҳавфсизлигини сезиларли даражада пасайтирадиган ва кўпинча жиддий йўл-транспорт ҳодисаларига олиб келадиган кўпол қоидабузарликлар содир этидиган транспорт воситалари ҳайдовчилари ва йўл ҳаракатининг бошқа иштирокчилари нисбатан маъмурий жавобгарликни кучайтиришга қаратилган қонун лойиҳаси ҳам ишлаб чиқилмоқда.

Суд-экспертлик фаолиятининг норматив-ҳуқуқий базасини такомиллаштиришга қаратилган кейинги ҳужжат — жорий йилнинг 1 июнь кунини қабул қилинган **"Суд экспертизаси тўғрисида"**ги Қонундир.

Бундан аввал Ўзбекистон қонунчилигида суд экспертизаси соҳасидаги муносабатларни тартибга солишчи ва бундай фа-

олиятнинг асосларини белгилувчи ягона норматив-ҳуқуқий ҳужжат мавжуд бўлмаган. Фақатгина суд-экспертизасини тайинлаш ва ўтказиш масалалари процессуал қонунларда акс эттирилган.

Қабул қилинган Қонунда амалий жиҳатдан долзарб бўлган суд-экспертлик фаолиятининг тушунчаси, унинг принциплари билан боғлиқ масалалари ёритилган, бундай фаолиятнинг барча томонлари тартибга солинган.

Жумладан, унда "суд-экспертизаси", "суд-экспертлик фаолияти", "суд-эксперти" тушунчаларига илк бор таъриф берилган, суд-экспертлик фаолиятининг тамойиллари, хусусан, қонунийлик, инсон ҳуқуқ ва эркинликларига риоя этилиши, суд-экспертининг мустақиллиги, ҳолислик, ҳар томонламалик ва тўлиқлик мустаҳкамланган. Шунингдек, суд-экспертининг ҳуқуқий мақоми белгиланиб, суд-экспертизасининг турлари (қўшимча, қайта, комплекс, комиссиявий) тартибга солинган.

Тўхталиб ўтмоқчи бўлган яна бир қонун ички ишлар органлари ходимларининг ижтимоий ҳимоясини таъминлашга тегишлидир.

Жиноятчиликка қарши курашиш билан шуғулланувчи ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органларининг иши алоҳида ҳусусиятга эга бўлиб, кўпинча ходимларнинг ҳаётини хавф-хатарга солиш билан боғлиқдир. Шу боис давлат томонидан ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар ходимларини ҳимоя қилиш, уларни ижтимоий қўллаб-қувватлаш, ҳаёти ва соғлигини суғурта-лашга қаратилган алоҳида чоралар кўрилмоқда.

Жумладан, пенсия ва солиқ қонун ҳужжатлари нормалари билан хизмат бурчларини бажаришда вафот этган ички ишлар органлари ҳарбий хизматчиларининг оилалари учун даромад солиғи солишдан қисман ва мулк солиғидан тўлиқ озод қилиниши билан боғлиқ имтиёзлар, шунингдек, пенсияларга устузма ҳақлар белгиланган эди.

Бироқ кўрсатилган имтиёзлар ички ишлар органлари ходимларининг барча тоифаларига эмас, балки фақатгина ҳарбий хизматчиларига доир бўлган. Айни пайтда, мустақиллик даври мобайнида хизмат вазибаларини бажаришда вафот этган ички ишлар органлари, шу жумладан, ҳарбий хизматчилар бўлмаган ходимларининг сони оз эмас.

Бир хил шароитлардаги хизматни ўташда, шу жумладан, жанговар вазибаларни бажаришда вафот этган ички ишлар органлари ходимларининг оилалари учун имтиёзлар беришда бундай чегараларни ижтимоий адолат тамойилига бир оз мувофиқ эмас эди.

Шу муносабат билан 2010 йил 20 май кунини қабул қилинган Қонун билан Ўзбекистон Республикаси **"Фуқароларнинг давлат пенсия таъминоти тўғрисида"**ги Қонунининг 28-моддаси ҳамда Солиқ кодексининг 180 ва 275-моддаларига ўзгаришлар киритилди.

Ушбу моддаларнинг янги тахририда мувофиқ, ички ишлар органларининг ҳарбий хизматчилари учун белгиланган пенсия ва солиқ имтиёзлари эн-

диликда хизмат вазибаларини бажаришда вафот этган ички ишлар органлари ходимларининг оила аъзоларига ҳам таъбиқ этилади.

Ўзбекистонда илмий ривожланган солиқ-бюджет сиёсати 2009 йил 30 декабрь кунини **"Ўзбекистон Республикасининг Солиқ кодексига ўзгариш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида"**ги Қонунининг қабул қилинишини белгилаб қўйиб, унинг 130 тага яқин моддалари ўзгаририлди. Бунда кодекснинг 6 та моддаси 2010 йилги солиқ-бюджет сиёсатининг асосий йўналишлари билан боғлиқ бўлса, қолганлари кодекснинг бевосита амал қилишини таъминлаш, унинг алоҳида нормаларидаги ноаниқликларни ва фарқ қиладиган қондаларни бартараф этиш заруратидан келиб чиққан.

Масалан, Солиқ кодексининг 62-моддасига киритилган туза-тишлар солиқлар бўйича қарзни ундириш тартибини такомиллаштиришга йўналтирилган. Жумладан, солиқ қарзини мажбурий ундириш чоралари жисмоний шахсларга нисбатан фақат суд тартибда қўлланилиши ҳақидаги қондалар якка тартибдаги тadbиркорлар чиқариб ташланди. Бундан буён якка тартибдаги тadbиркорларга илгари фақат юридик шахсларга нисбатан қўлланилган чоралар таъбиқ этилади, яъни инкассо топшириқномаларини тақдим этиш ва ундирувчи солиқ тўловчига унинг дебиторлари ўтказиши лозим бўлган суммаларга қаратишдир.

Солиқ мажбуриятларини бажаришдан бош тортаётган солиқ тўловчи - юридик шахсларга нисбатан солиқ қарзини ундириш чораларининг ўз вақтида қўлланилишини таъминлаш учун Солиқ кодексининг 96-моддасига қўшимча киритилди. Хусусан, давлат солиқ хизмати органларига қўйидаги ҳолларда солиқ тўловчининг банкларидаги ҳисобварақлари бўйича операцияларини тўхтатиб туриш ваколати берилди: солиқ ва (ёки) молиявий ҳисобот уни тақдим этганининг белгиланган муддати тугатганидан кейин ўн беш кун ичида солиқ тўловчи - юридик шахс томонидан тақдим этилмаганда, шунингдек, солиқ тўловчи — юридик шахс қўрсатилган манзилда бўлмаганда.

Шундай қилиб, биз қонунчиликдаги суд-ҳуқуқ тизимини ислоҳ қилиш билан боғлиқ сўнгги ўзгаришларга қисқа шарҳ беришга ҳаракат қилдик.

Сўзсиз, бу ўзгаришларнинг барчаси қонунчиликни, ҳуқуқни қўллаш амалиётини янада такомиллаштиришга ва шу билан фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини, жамият ва давлат манфаатларини таъминлашга йўналтирилгандир.

Давлатимиз раҳбари Ислам Абдуганиевич Каримов таъкидлаганидек, **"Агарки, биз иқтисодий ва социал соҳани ислоҳ этиш жараёларини ижтимоий-сиёсий ва суд-ҳуқуқ тизимини мунтазам янгиллаб бориш жараёнари билан ўзаро аниқ ва чуқур, узвий боғлиқ ҳолда амалга оширишни таъминламас эканмиз, мамлакатимизни модернизация қилиш борасида белгилла олган юксак марраларимизга эриша олмаймиз"**.

Тўловнинг қулай шакли

Вилотимиздаги Деҳқон ва буюм бозорлари таъмирланди. Барча қулайликларга эга дўконлар, расталар барпо қилинди. Бир қатор чегара ҳудудларида қурилган янги буюм бозорлари ҳам савдогарлар ва харидорларга барча қулайликлар яратилди.

Айни чоғда "Андижонвилотбозорлари" уюшмаси таркибда 3 та акциядорлик жамияти, 41 та масъулияти чекланган жамият шаклидаги бозорлар фаолият юритмоқда. Уларнинг 25 таси қишлоқ ҳўжалиги ва озиқ-овқат маҳсулотлари, 12 таси кенг истеъмол буюмлари, 7 таси қурилиш материаллари ҳамда автомобиллар савдосига ихтисослаштирилган. Деҳқон ва буюм бозорларининг павильон ва расталардаги 23710 та савдо ўринларидан ташқари 1813 та турғун шохобчаларда савдо кенг йўлга қўйилган.

Санитария-эпидемиология назорати марказининг 22 та пунктлари ва 23 та ветеринария лабораторияларида маҳсулотларнинг сифати ва истеъмолга яроқлиги текширилиб борилмоқда. Хусусан, шу йил биринчи ярмида Давлат санитария-эпидемиология назорати марказлари бозорларда 456 маротаба текшириш ўтказишган. Сифатсиз маҳсулотларни ўтказишга уринган 389 нафар ҳўқўқбузлар маъмурий жавобгарликка тортилган. Улардан 3,3 миллион сўм жарима ундирилган. Истеъмолга яроқсиз деб топилган балиқ, гўшт, сут, ош тузи, мева-сабзавот маҳсулотлари белгиланган тартибда савдолдан олиб қўйилган ҳамда йўқ қилинган.

Давлат солиқ инспекциялари ўтказган тадбирларда савдо ва хизмат кўрсатиш қондаларини бузиш, савдо-воситачилик билан қонунга хилоф шўгулланиш, лицензиясиз ишлаш, тамаки ва чигитдан тайёрланадиган мойни ғайриқонуний савдога чиқариш билан боғлиқ ҳўқўқбузарлик ва жиноий қилмишларга чек қўйилган. Чунончи, 50 та ҳўлатда стандарт кўригидан ўтмаган тош-тарозилар билан савдо қилинган, 2 та ҳўлатда жами йиғилган 11,2 млн. сўмлик патта пуллари ва кўрсатилган хизматдан тўшган нақд пуллар банк муассасига топширилмаган. 4 та ҳўлатда тўлови олинган, патта чеклари берилмаган. Бозорларнинг патта тарқатувчи ходимларига эмас, раҳбарлари ҳам нафсларини жиловлаб оломай жиноят қўл уришган. Хусусан, "Избоскан буюм бозори" МЧЖ раҳбари В.Мамадалиев кўнун патта сотувидан тўшган 19 млн. сўм нақд пуллари назорат-касса машинасидан ўтказмасдан банкка топширган. Ушбу ҳўлат бўйича тергов ҳаракатлари якунланиб, жиноят иши суд муҳокамасига юборилди. Айбдорларга жазонинг муқаррарлиги таъминланди.

Хўжабод туманидаги "Буюм бозори" МЧЖ бошқарувининг солиқ раиси Д.Нишовон эса савдо расталари қурилиш учун тадбиркорлардан йиғиб олинган 13,3 млн. сўм нақд пуллари банк муассасасига топширмай, бошқа эҳтиёжларига сарфлаб юборган. Ушбу ҳўлат бўйича жиноят иши қўзғатилди.

Деҳқон ва буюм бозорларида минглаб савдогарлар, тад-

биркорлар савдо-хизмат кўрсатиш фаолияти билан шўгулланиб, рўзгорларини тебратишмоқда. Уларнинг аксарияти ҳўқўқларидан фойдаланиш билан бирга мажбуриятларига амал қилишяпти. Савдо қондаларига риоя этиб иш юритишяпти, солиқларни ўз вақтида тўлаб боришяпти.

Тегишли тартибда рухсат олмастан, якка тартибда тадбиркор сифатида рўйхатдан ўтмасдан "иш кўрмоқчи" бўлганларга эса тегишли чоралар кўрилмоқда. Чунончи, Бўз тумани "Деҳқон бозори"да фуқаро Н.Раҳмонова, Хўжабод тумани "Деҳқон бозори"да фуқаро Х.Олдашева ва М.Абдуллаевлар ўринча пахта ёғи сотаётган чоғларда ушланиб, жиноий жавобгарликка тортилишди.

Бозорлар фаолияти ҳамда нақд пул тушумининг банкдан ташқари айланишини қисқартириш борасидаги қонун ва қонуноти ҳўжатларининг ижроси ўзaro боғлиқ равишда ўрганилиб, таҳлил этиб боришмоқда. Инкассация шартномаларига мувофиқ тарзда 7987 та савдо-хизмат кўрсатиш субъектлари кўнун тушушларини банкларга топширишмоқда. Шу билан бирга нақдсиз ҳисоб-китоблар ҳамми ортиб бораляпти. Вилот бўйича 460 минг дона пластик карточалар муомалага чиқарилган бўлиб, савдо ва хизмат кўрсатиш дўконларида, минибанк шохобчаларида ўрнатилган 4133 та терминаллар орқали нақдсиз тўловлар қабул қилиб олинмоқда. Бироқ таҳлиллар бу турдаги хизмат талабга нисбатан 55,7 фоизнигина ташкил

Ахрорбек АРЗИЕВ,
Андижон вилот прокуратураси
бўлими катта прокурори

этишини кўрсатмоқда. Бу эса терминалларни кўпайтириб боришни тақозо этмоқда. Нақдсиз ҳисоб-китоб қилишдан ҳам истеъмолчи, ҳам савдогар ёки тадбиркорнинг манфаатдорлиги механизмларини такомиллаштириш долзарб вазифалардан бўлиб қолмоқда. Зеро, пластик карточка-тўловнинг қулай шаклидир.

Пенсия ва иш ҳақлари тўловлари кечиктирилиши, ортга сурилишининг олдини олиш нақд пулнинг банкдан ташқари айланишини қисқартириш борасида самарали иш юритишни тақозо этади. Шу йилнинг биринчи ярмида ўтказилган тадбирларда 201 та юридик шахслар ва 136 та жисмоний шахслар қонунбузилишга йўл қўйганликлари аниқланди. 97 та ҳўлатда жами 79,5 миллион сўм нақд пул тушуми яширилиб, банкка топширилмаган. 286 та ҳўлатда назорат-касса машинаси ишлатилмасдан ёки қвтанциялар топширилмасдан 337,6 млн. сўм инкасса қилинмаган.

Солиқ инспекциялари ўтказган қисқа муддатли назорат тадбирларининг 11 тасида тадбиркорлар терминалнинг ишлатишмаган, 23 тасида пластик карточалар орқали тўлов олишни иштатмаган, 2 тасида назорат-касса машинасини рўйхатдан ўтказишмаган, 15 тасида назорат-касса машинасини ўрнатишмаган ҳўлатлар аниқланиб, қонуний чоралар кўрилди. Нақд пулнинг банкдан ташқари

муомаласини қисқартириш борасидаги қонунчилик талабларига зид иш кўрган 256 та юридик ва жисмоний шахсларга 287,3 млн. сўмлик молиявий жарималар қўлланилди.

СВОЖЖДЛҚК Департаментининг вилот бошқармаси ҳам ушбу йўналишда фаол ишлаяпти. Хусусан, бошқарманинг Аска шаҳар бўлими ўтказган тадбирда "Водий интеллект Анд" хусусий корхонаси раҳбари М.Маматов 2010 йил 1 апрелидан 30 апрель кўнига қадар 3 млрд. 160 млн. сўмлик товарларни нақд пулга сотиб, пуллари кўнун қилинган, банкка топширмагани фош этилди.

Департамент органлари томонидан шу йил биринчи ярмида 16,6 млрд. сўм савдо пуллари банкка топширилмагани, лицензия, рухсат олмастан 3,8 млрд. сўмлик савдо қилинган, 19,8 млрд. сўмлик савдо пуллари назорат касса машинаси орқали кўнун қилинган, 54 та ҳўлатда 24,2 млрд. сўм нақд пул қонунотий айлантирилгани аниқланиб, жиноят ишлари қўзғатилди.

Яратилган қулай шароитлардан, ҳавола этилган ҳўқўқларидан тўқис фойдаланиб, мажбуриятларига амал қилишдан бўйин товланган "тадбиркорлар" банкларда нақд пул тушуми прогноз ҳажмлари бажарилмай қолиши, бунинг оқибатида биринчи даражали тўловлар орта сурилишига сабаби бўлишмоқда. Чунончи, жорий йилнинг июнь ойига белгиланган нақд пул тушуми прогноз ҳажми 82 фоизга бажарилган, холос.

Вилот прокуратураси органлари бозорлар фаолияти, нақд пул муомаласига онд қонун ва қонуноти ҳўжатлари ижросини таъминлаш, қонунбузилишларини бартараф этиш ва олдини олиш орқали пенсия ва иш ҳақлари тўловлари кечиктирилишининг олдини олишни қўзғаб фаол иш юритишмоқда.

Солиқ тўламаслик оқибати

Н.ДЖУРАЕВ,
СВОЖЖДЛҚК Департаментининг суриштирув
бўлими катта суриштирувчиси

Ривожланган мамлакатларда ишсизликни бартараф этишга давлат ижтимоий сўбатининг асосий йўналишларидан бири сифатида қараляди. Умумий қилиб айтганда, ижтимоий ҳимоялаш устувор мақсад ҳисобланади. Хусусан, бизнинг республикамизда ҳам бу масала муҳим аҳамият касб этади. Ҳар йили давлат бюджетининг салмоқли улуши айнан ижтимоий ҳимоялашга йўналтириляди. Унинг моддий манбаини эса солиқ ва мажбурий тўловлар ташкил қилади.

Ижтимоий соҳада бўлгани каби бошқа турли соҳаларда ҳам ечимини кутаётган муаммолар мавжуд. Бу муаммолар маблағ, яъни давлат бюджетини ташкил қилувчи солиқлар ҳисобига ҳал этиляди. Давлат бюджетидан йўналтирилядиган маблағлар соғлиқни сақлаш, таълим, мулоффа салоҳиятини ошириш, архитектура ва коммунал хизматларни амалга ошириш, маиший-ижтимоий турмушни, коммуникация муносабатларини юксалтириш, экология ва табиати муҳофиза қилиш каби муҳим соҳаларга сарфлянади.

Савдо ва саноат тизимидан тушадиган даромаднинг салмоқли улушини экспорт ташкил қилади. Дунё бозорига кам харж

билан чиқиш турли алоқа тизимларини ташкил қилиш билан боғлиқ. Коммуникация муносабатларини чўқурлаштириш иқтисодий сўбатининг муҳим тармоғи ҳисобланади. Иқтисодиётнинг турли тармоқларини юксалтириш ва мувофиқлаштириш солиқ сўбатининг устувор йўналиши қаторига киради.

Солиқ тизимидаги ислохотларни чўқурлаштириш иқтисодий-ижтимоий юксалтиришнинг муҳим омилдир. Солиқ тўлаш ҳар бир фуқаронинг конституциявий бурчидир. Конституциявий бурчнинг тўлиқ адо этилиши эса фаровонлик сари қўйилган муҳим қadam бўла олади. Негаки, фаровонлик ва таракқиёт сари олиб борилаётган ислохотларнинг молиявий жиҳатдан қўллаб-қувватлалиши солиқ тизими билан бевосита боғлиқ.

Республика Бош прокуратураси ҳузуридаги СВОЖЖДЛҚК Департаменти органлари томонидан 2009 йил давомида солиқ ва бошқа мажбурий тўловларни тўлашдан бўйин товланган билан боғлиқ жиноятларга қарши курашиш борасида муайян ишлар амалга оширилди. Жумладан, Департаментнинг марказий маҳкамаси томонидан ўтказилган текширишда "Тошкент шаҳар электр тармоқлари" очик акциядорлик жамияти мансабдор шахслари аҳоли учун амал қилувчи электр энергиянинг тарифи 2 маротаба ўзгартирилган бўлишига қарамасдан Вазирлар Маҳкамасининг 2005 йил 27 январдаги қарори билан тасдиқланган "Электр энергиясидан фойдаланиш" қондаларига зид равишда қайта ҳисоб-китоб ўтказмаганилиги оқибатида 31,7 млрд. сўм дебитор қарздорликлар ҳисоботлардан қасдан ишчилган. Улар 4,1 млрд. сўм солиқ ва бошқа мажбурий тўловларни тўлашдан бўйин товланган.

Ушбу ҳўлат юзасидан жамият мансабдор шахсларига нисбатан Ўзбекистон Республикаси ЖКнинг тегишли моддаси билан жиноят иши қўзғатилиб, дастлабки тергов ҳаракатлари олиб борилиб, мазмунан қўриб чиқиш учун судга юборилди. Суднинг ҳўкмига асосан жамиятнинг мансабдор шахслари айбли деб топилиб, жазо муқаррарлиги таъминланди.

Долзарб мавзуга бағишланди

Д. МАМАЖОНОВ,
Андижон вилот прокурорининг
катта ёрдамчиси

23 июль кўни Андижон вилот ҳўкими А. Усмонов раислигида вилот ҳўкимлигида 2010 йилнинг биринчи ярим йиллик якунларига бағишланган йиғилиш бўлиб ўтди. Унда вилот ҳўкимининг ўринбосарлари, гуруҳ ва котибият мудирлари, вилот ташкилотларининг раҳбарлари, шаҳар ва туман ҳўкимлари, вилот Кенгаши депутатлари ҳамда бошқа мутасадди ташкилот раҳбарлари иштирок этдилар.

Йиғилишда вилотда Ўзбекистон Республикасининг Қонунлари, Республика Президенти Фармонлари, Қарорлари, Фармойишлари ва ҳўкумат қарорларининг ижросини таъминлаш борасида амалга оширилган тадбирлар якуни кўрилди. Шу масала юзасидан вилот прокурори Б.Деҳқоновнинг ахбороти тингланди.

Маърузачи Республика Бош прокуратураси томонидан вилот ҳўкимликларига ижро интизомини мустаҳкамлашга доир қонунлар ижроси юзасидан текшириш ўтказилгани, натижасига кўра Вазирлар Маҳкамасига аниқланган қонунбузарликларни бартараф этиш юзасидан ахборот киритилганини айтиб, вилот бошқарув органлари фаолиятида йўл қўйилган жиддий нўқсон ва қонунбузарликлар юзасидан батафсил ахборот берди.

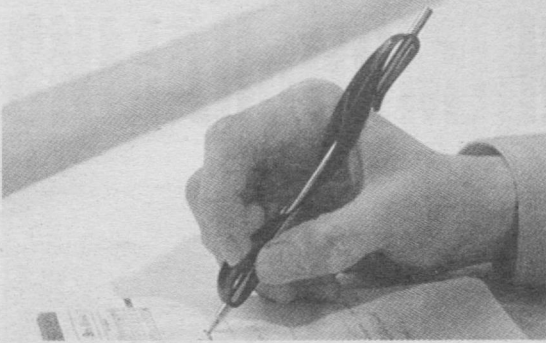
Бу борада вилот прокуратура органлари томонидан олиб бориладиган назорат тадбирларида айрим ҳўлларда маҳаллий ҳўкимиятлар томонидан норматив-ҳўқуқий ҳўжатларни қабул

қилишда тегишли ҳўжатлар белгиланган тартибда жамланмасдан, масъул идоралардан экспертиза ҳўжатлари тўлиқ олинмасдан шошма-шошарликка йўл қўйилиб, қонунсиз қарор ва фармойишлар қабул қилиш ҳўлатларига барҳам берилмаганилиги аниқланган.

Бевосита прокуратура органлари томонидан 2009 йил ва жорий йилнинг ўтган даври мобайнида мазкур йўналишда 95 та текшириш ўтказилиб, 230 та маҳаллий ҳўкимларнинг қонунга зид равишда қабул қилган қарорларига протестлар келтирилиб, қонунга мувофиқлаштирилган. Қонунбузарликларни бартараф қилиш ҳақида 122 та тақдимнома киритилиб, 91 нафар мансабдор шахслар интизомий, 84 нафари маъмурий жавобгарликка тортилиб, жиддий қонунбузарликлар бўйича 7 та жиноят иши қўзғатилган.

Муҳокамада келгусида Қонунлар, Президентимиз Фармонлари ва ҳўкумат қарорлари талабларини қатъий ва сўзсиз ижро этилишини таъминлаш борасида чора-тадбирлар белгиланиб, тегишли қарор қабул қилинди.

Йиғилишда Республика Бош вазирининг ўринбосари У.Розикўлов иштирок этди.

Жаримага пули етмаса...

Газетанинг ўтган сонларидан бирида чет эллик фуқаронинг, яъни Ўзбекистонга туристик йўл ёки хизмат сафари билан келган чет эллик фуқаро томонидан йўл ҳаракати қоидасини бузиш ҳолати тўғрисида маълумот берилган эди. Бироқ, мен газетанинг ушбу сонини тополмадим. Шунинг учун қуйидаги саволимга имкони бўлса жавоб берсангиз.

Қоидага кўра солир этилган ҳуқуқбузарлиқнинг даражасига қараб, унга жавобгарлик белгиланади. Масалан, Ўзбекистонга туристик ёки хизмат сафари билан келган чет эллик фуқаро йўл қоидасини бузса, аммо у солир қилган қоидабузарлик енгилароқ бўлиб, йўл ҳаракати қоидаларига мувофиқ, мазкур қоидабузарлик учун ўша жойининг ўзига жарима қўлашнинг имкони бўлса-да, лекин ушбу фуқаронинг ёнида айна дамба белгиланган миқдордаги пули бўлмаса, унга нисбатан қандай чора кўрилади?

Р.Махмудов, Қуйичирчиқ тумани

Ўзбекистонга автосайёҳ сифатида келган ёки ҳаққаро юк (йўловчи)ларни ташиётган ҳайдовчига солир этилган ҳуқуқбузарлик учун жазо жарима тарзида қўллansa-ю, у жаримани жойида тўлаш имкониятига эга бўлмаса, унинг рухсатномаси (визаси)га ёки автосайёҳ эслатмасига тегишли белги қўйилади. Маъмурий ҳужжатлар эса бир сутка ичида Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазирлигига юборилади.

Ҳуқуқбузар ҳайдовчи Ўзбекистон Республикаси ҳудудидан чиқиб кетаётган пайтида божхона масканларида унда жарима тўланганлиги тўғрисидаги қиёвтанциянинг бор-йўқлиги текширилади. Агар бундай қиёвтанция бўлмаса, божхона ходимлари томонидан жаримани ундириб олиш чоралари кўрилади.

Ўзбекистон Республикаси ҳудудида технологик юкларни (қурилишларда ва ҳ.к.) ҳуқу-

матлараро битимларга мувофиқ ташиётган чет эллик ҳайдовчини транспорт воситасини бошқариш ҳуқуқидан маҳрум этиш тўғрисида қарор чиқарилган тақдирда, ҳайдовчилик гувоҳнома-си транспорт воситаси вақтинчалик ҳисобга олинган ДИХХХ бўлинмасига юборилиб, маҳрум этилган муддат тугагунга қалар белгиланган тартибда сақланади ёки Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазирлиги талабига биноан у ерга юборилади.

Транспорт воситасини бошқариш ҳуқуқидан маҳрум этиш муддати тугагач, қайтариб олинмаган ҳайдовчилик гувоҳнома-си кузатув хати билан Ташқи ишлар вазирлигига юборилади. Хатда ҳайдовчининг фуқаролиги, транспорт воситасининг рўйхат рақами, юки ташиётган фирма (ташкilot)нинг номи, ҳайдовчилик гувоҳнома-сининг олиб қўйиш вақти ва сабаби кўрсатилади.

Фарзанд ташвишлари...

Тўрт нафар фарзандим бор. Ўзим тикувчи бўлиб ишлайман. Ҳар йили ана шу фарзандларимни ўйлаб, ёз ойларига меҳнат таътили олишга ҳаракат қиламан. Чунки бу даврда болаларни лагерларга жўнатиб, мевалардан кишлоқ учун у-бу нарса тайёрлаб олиш мумкин. Лекин меҳнат таътилини бир ойга олсам ҳам ҳамма ишларни бажаришга улгурмайман. Шунинг учун аёлларга меҳнат таътилини узайтириш ёки қўшимча вақт олиш борасида бирон-бир имтиёз борми?

М.Қамбаров, Янгйўл шаҳри

Ўн икки ёшга тўлмаган икки ва ундан ортиқ боласи ёки ўн олти ёшга тўлмаган ногирон боласи бор аёлларга ҳар йили уч иш кунидан кам бўлмаган муддат билан ҳақ тўланадиган қўшимча таътил берилди. (МКнинг 232-моддаси). Шунингдек, шу тоифага кирувчи аёлларга уларнинг хоҳишига кўра, ҳар йили ўн тўрт календар кундан кам бўлмаган муддат билан иш ҳақи сақланмаган ҳолда таътил берилди. Бундай таътил йиллик таътилга қўшиб берилиши ёки иш берувчи билан келишиб белгиланадиган даврда ундан алоҳида (тўлиқ ёки қисмларга бўлиб) фойдаланиши мумкин.

Бундан ташқари, МКнинг 229-моддасида белгиланишича, ўн тўрт ёшга тўлмаган боласи бор аёлнинг илтимосига кўра, иш берувчи тўлиқсиз иш кунини ёки тўлиқсиз иш ҳафтаси белгилаши мумкин.

Мерос тақдири нима бўлади?

Мен кичик фарзанд сифатида ота-онам билан бирга яшаб келардим. Ака-опаларим ўз уй-жойларига эга бўлмагандики сабабли алоҳида яшашди. Биз аслада етти нафар фарзандимиз. Ота-онам вафот этганидан сўнг улардан турар-жой ва машина қолди. Лекин улар ҳаётлик пайтида ҳеч кимга васият қилмаган эдилар. Энциклика бу масала қандай ҳал бўлади?

Б.Шўраев, Самарқанд шаҳри

Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик кодексининг 1112-моддаси талабига кўра, ворислик васият ва қонун бўйича амалга оширилади.

Қонун бўйича меросхўрлар ворисликка ушбу Кодекснинг 1135-1141-моддаларида назарда тутилган навбат тартибда қақрилади.

Қонун бўйича ворисликда фарзандликка олинган шахс ва унинг авлодлари, бир тарафдан, фарзандликка олувчи шахс ва унинг қариндошлари, иккинчи тарафдан, туғилган қариндошларга тенглаштирилади. Бунда, шуни эътиборга олиш лозимки, фарзандликка олинганлар ва уларнинг авлодлари фарзандликка олинган шахснинг ота-онаси ҳамда бува-бувалари, ака-укалари, опа-сингиллари вафот этганидан кейин қонун бўйича мерос олмайдилар.

Мерос мулки қонун бўйича тақсимланганда, ворисларнинг навабти аниқланади. Яъни бунда мерос мулкини биринчи навбатда олиши лозим бўлган шахслар доираси, ундан кейин иккинчи навбатда олиши лозим бўлган шахслар ва ҳоказолар аниқланади. Шу билан бирга мазкур шахслар доираси аниқланаётганда меросдан четлаштирилган, меросни қабул қилмаган ёхуд ундан воз кечган шахслар ҳам аниқлаштирилади.

Мерос қолдирувчининг бола-

лари (шу жумладан, фарзандликка олинган болалари), эри (хотини) ва ота-онаси (фарзандликка олувчилар) тенг улушларда қонун бўйича биринчи навбатдаги ворислик ҳуқуқига эга бўладилар. Мерос қолдирувчининг вафотидан кейин туғилган болалари ҳам биринчи навбатдаги ворислар жумласига қирадилар.

Мерос қолдирувчининг туғилган ҳамда она (ота) бир ота (она) бошқа ака-укалари ва опа-сингиллари, шунингдек, унинг ҳам ота, ҳам она тарафдан бобоси ва буvisи тенг улушларда қонун бўйича иккинчи навбатдаги ворислик ҳуқуқига эга бўладилар.

Мерос қолдирувчининг туғилган амакиси, тоғаси, аммаси ва холаси тенг улушларда қонун бўйича учинчи навбатдаги ворислик ҳуқуқига эга бўладилар.

Мерос қолдирувчининг олтинчи даражада (олтинчи даража ҳам шунга қиради) бўлган бошқа қариндошлари қонун бўйича тўртинчи навбатдаги ворислик ҳуқуқига эга бўладилар, бунда яқинроқ қариндошлар узоқроқ қариндошларга нисбатан мерос олишда имтиёзли ҳуқуққа эга бўладилар.

Ворисликка қақриладиган тўртинчи навбатдаги ворислар тенг улушларда мерос оладилар.

Мерос қолдирувчининг меҳнатта қобилиятсиз боқимлари,

агар улар ушбу Кодекснинг 1141-моддаси асосида мерос олмасадир, қонун бўйича бешинчи навбатдаги ворислик ҳуқуқига эга бўладилар.

Шундан сўнг тақдим қилиш ҳуқуқи бўйича ворисликка аниқлик киритилади. Тақдим қилиш ҳуқуқи бўйича ворислик қонун бўйича меросхўр мерос очилгунга қалар вафот этган тақдирда, унга тегишли улуш унинг авлодларига ўтишини назарда туталди, бунда улуш тақдим қилинаётган қонун бўйича меросхўр билан бир хил даражада қариндош бўлган авлодлар ўртасида тенг тақсимланади.

Бола, невага, чевара, эвара меросхўрлигида тақдим қилиш ҳуқуқи қариндошлик даражаси чеқланмаган ҳолда амал қилади, ён қариндошлик бўйича меросхўрликда тақдим қилиш ҳуқуқига мерос қолдирувчининг туғилган ака-укалари (опа-сингиллари) номидан унинг жиёвлари ёхуд мерос қолдирувчининг туғилган амакиси (тоғаси) ёки аммаси (холаси) номидан унинг амакиваччалари (тоғаваччалари) ва аммаваччалари (холаваччалари) эга бўладилар.

Ушбу ҳолатларнинг барчаси аниқланганидан кейингина мерос мулки меросхўрлар ўртасида тақсимланиб, меросхўрларнинг илтимосига кўра уларга меросга бўлган ҳуқуқ тўғрисида гувоҳнома берилди.

"Ҳомиладорлиги ёки боласи борлиги сабабли аёлларни ишга қабул қилишни рад этиш ва уларнинг иш ҳақини қамайтириш таққиланади. Ҳомиладор аёлни ёки уч ёшга тўлмаган боласи бор аёлни ишга қабул қилиш рад этилган тақдирда иш берувчи рад этилишнинг сабабларини уларга ёзма равишда маълум қилиши шарт. Мазкур шахсларни ишга қабул қилишни рад этганлик устидан судга шикоят қилиниши мумкин."

Ўзбекистон Республикаси Меҳнат кодексининг 224-моддаси

Жаримани тўламаса нима бўлади?

Агар фуқаро жиноят солир этган бўлса-да, унга жазо тариқасида суд ҳукми билан жарима тўлаш чораси белгиланган бўлса, аммо жавобгар шахс жариманинг дастлаб бир қисmini тўлаб, қолган қисmini тўламасан қочиб юрса, унга бирор жазо кўрилиши мумкинми?

Т.Қаюмов, Қарши шаҳри

Ўзбекистон Республикаси Жиноят кодексининг 44-моддаси талабига кўра, агар ҳукм қилинган шахс жазо тариқасида тайинланган жаримани мажбурий ижро этиш учун белгиланган муддатларда тўлашдан бўйин товласа ёхуд қарздорда ундирув қаратилиши мумкин бўлган мол-мулк мавжуд эмаслиги туфайли мажбурий ижро этиш учун белгиланган муддат мобайнида жаримани ундиришнинг имкони бўлмаса, худди шунингдек, кечиктириш муддати тугаганидан кейин жарима тўланмаган ёки жаримани бўлиб-бўлиб тўлаш шартлари бузилган тақдирда, суд жариманинг тўланмаган миқдорини ахлоқ тузатиш ишлари, хизмат

бўйича чеқлаш, қамоқ ёки озодликдан маҳрум қилиш тариқасидаги жазо билан алмаштирилади. Бундай ҳолда ахлоқ тузатиш ишлари ёки хизмат бўйича чеқлаш ёхуд озодликдан маҳрум қилишнинг ҳар бир ойни энг кам ойлик иш ҳақининг ўн олти баравари миқдоридида жаримага тенглаштирилиб, уч йилдан кўп бўлмаган муддатга, қамонинг ҳар бир ойни эса, энг кам ойлик иш ҳақининг юз баравари миқдоридида жаримага тенглаштирилиб, олти ойдан кўп бўлмаган муддатга тайинланади. Қамонинг ҳар бир ойни эса, энг кам ойлик иш ҳақининг ўн баравари миқдоридида жаримага тенглаштирилиб, олти ойдан кўп бўлмаган муддатга тайинланади.

Шундай қилишга ҳақлими?

Турмуш ўртоғим билан никоҳимиз суд орқали бекор қилинди. Ўртада фарзандимиз борлиги туфайли турмуш ўртоғим мендан сўрамасдан алимент ундириш тўғрисида сулга мурожаат қилган. Алимент ундириш тўғрисида суд қарори қабул қилинмасдан мендан алимент ундириш бошланди. Судья менга шундай қилишга ҳақилигини айтди. Қайси қонунда шундай дейилган?

Р.Толипов, Тошкент шаҳри

Ўзбекистон Республикаси Оила кодексининг 112-моддасига мувофиқ, боланинг туғилганлик тўғрисидаги гувоҳ-

номасида ота (она) деб ёзилган шахсдан алимент ундириш тўғрисидаги низо узи-кесил ҳал этилгунга қалар судья шу низо

бўйича ундан мазкур Кодексда белгиланган миқдорда вақтинча алимент ундириш тўғрисида ажрим чиқариши мумкин.

ҲУРМАТЛИ МУШТАРИЙЛАР!

Ўзингизни қизиқтирган ҳуқуққа оид саволларингиз бўлса бизга мурожаат қилинг. Уларга тажрибали ҳуқуқшунослар жавоб беради. Саволларингизни «Huquq» газетасининг «info@huquq-gazeta.uz» электрон почтаси орқали юборишингиз ёки (8-371) 233-26-62 телефони орқали мурожаат қилишингиз мумкин.

Саволларга ҳуқуқшунос
Дониёр ХАЛИЛОВ жавоб
берди

Тараққиёт учун масъулмиз

Мустақиллик йиллари халқ фаровоналиги, эл маъмурчилиги борасида чинакам тараққиёт даври бўлиди. Муҳтарам Юртбошимиз ташаббуси ҳамда раҳнамолигида амалга оширилаётган туб ислохотлар самараси сифатида барча соҳаларда юксалишлар кузатиламоқда. Ижтимоий-иқтисодий ислохотлар самараси ўлароқ одамларнинг турмуш тарзи ҳам тубдан ўзгараётган. Таъбиркору ишбилармон қурбондорларимизнинг сайёҳаракатлари билан мамлакатимизнинг иқтисодий салоҳияти юксалмоқда. Амалга оширилган ишлар салмоғи эса қунадан-қунага орттириб бормоқда. Суа-ҳуқуқ соҳасидаги амалиётлар, ҳуқуқий тарғибот таъбирларининг самараси тўғрисида фуқароларнинг ҳуқуқий маданияти шаклланиб, қонунарга мурожаат қилиш, англаш ва итоат этиш кўникмаси пайдо бўлаётган.

Хоразм вилояти прокурори, аслида катта маслаҳатчиси Бахтиёр ШОМИРЗАЕВ билан суҳбатимиз вилоят прокуратураси органлари томонидан йилнинг биринчи ярмида амалга оширилган ишлар ҳусусида бўлди.

— Суҳбатимизни аҳолининг катта қисми билан бўлган, иқтисодиётнинг етакчи тармоғи ҳисобланган қишлоқ ҳўжалиги соҳасига оид қонуналарнинг ижросидан бошлашасан...

— Албатта, аҳолисининг катта қисми қишлоқларда истиқомат қиладиган вилоятимиз учун қишлоқни ривожлантириш, фаровонлик йўлига олиб чиқиш умумий тараққиётнинг муҳим шарти ҳисобланади. Давлат дастури асосида қишлоқларни ободонлаштириш, унинг инфратузилмасини ривожлантириш, қишлоқ аҳолисини иш билан таъминлаш каби муҳим йўналишлар бўйича салмоқли ишлар амалга оширилмоқда.

Қишлоқ ҳўжалиги соҳаси вилоят иқтисодиётининг етакчи тармоғи ҳисобланади. Қишлоқ мулкдорларининг сайёҳаракатлари билан улкан хирмонлар уюлиб, юртимиз обод бўлмоқда. Қўшимча тармоқ сифатида ишлаб чиқаришни йўлга қўйиш, шу билан бирга саноатни қишлоққа олиб кириш, янги ишчи ўринлари яратиш, қишлоқ инфратузилмасини яхшилашга фермерлар ҳам муносиб улуш қўшимоқда.

Пилладан икки минг тоннадан зиёд ҳосил олган фермерлар ғалладан ҳам улкан хирмон уюшди. Вилоятимиз фермерлари ғалла етиштириш бўйича шартномали режаларни бажаришди. Республика Президентининг "2010 йилда пахта етиштиришнинг прогноз ҳажмлари ва ғўзани навлар бўйича жойлаштириш тўғрисида"ги Қарорига асосан вилоятда 258 минг тонна пахта ҳомашёси етиштириш ҳажмлари белгиланган. Табиий шaroитдан келиб чиққан ҳолда, чигитнинг қисқа муддатларда сифатли еклиши таъминланиб, ҳозирда агротехника тадбирларининг белгиланган меъёрлар бўйича ўтказилиши назоратта олинган. Қишлоқ ҳўжалигида ерни сифатли шудгорлашдан тортиб, экинни агротехника тадбирлари асосида парваришланиш, минерал ўғит, ёқилғи маҳсулотлари ва техника билан таъминлаш ҳамда ҳосилни несаноуд қилмасдан йиғиштириб олишга ҳам бўлган барча жараён прокуратура назоратига олинган.

Гуруч қурмакисиз бўлмас деганларидек, юзлаб фидойи қишлоқ мулкдорлари орасида айрим "Ўзим бўлай" дейдиган фермерлар ҳам учраб турибди. Шовот туманидаги "Сарвиноз Хўшнуд қизи" фермер ҳўжалиги раҳбари Х.Қурбанов контрактация шартномаси бўлишига қарамастан, 9 гектар чигит еклиган майдонларни қасддан бузиб,

шундан 7 гектарига ўзбошимчилик билан шол етказди. Шунингдек, 12,6 гектар майдондаги ғалла экинини бузиш натижа-сида давлат манфаатларига жами 5294,9 минг сўм бўлган кўп миқдордаги зарар етказилишига сабабчи бўлган. Ушбу ҳолат юзасидан фермер ҳўжалиги раҳбари Х.Қурбановга нисбатан жиноят иши қўзғатилди.

Мазкур жиноят ишининг тергов жараёнида давлат ва жамоат манфаатларига етказилган 5294,9 минг сўмлик зарарлар тўлиқ ундирилиши таъминланиб, аниқланган қонунбузилиш ҳолатларини бартараф қилиш ҳақида туман ҳокимига тақдимнома киритилган.

— Утган аср ниҳоясида пайдо бўлиб, қисқа муддатда қишлоқ жамиятига катта ҳаф тудирга бошлаган ғиёҳондлик, диний экстремизм ва терроризм каби жиноятлар қатори одам савдоси билан шугулланишдек оғир жиноят ҳам пайдо бўлдики, ушбу илатга қарши курашиш, унинг илдизлари, юзаси келишига сабаб бўлаётган шарт-шaroитларни барҳам топтириш жаҳон ҳамжамиятининг долзарб вазифаларига айланган. Бу жиноят трансмиллий ҳусусиатга эгалиги, яъни чегара ва ҳудуд билмаслиги билан инсоният ҳафсизлигига жиддий таҳдид солмоқда.

— Чиндан ҳам ушбу жиноят тури қисқа фурсатда пайдо бўлиб, бутун инсониятни ташвишга солмоқда. Республикамизда ҳам одам савдосига қарши кураш борасида комплекс тадбирлар ишлаб чиқилди. "Одам савдосига қарши курашиш тўғрисида"ги Қонуннинг қабул қилиниши мазкур трансмиллий қилмишга барҳам беришнинг ҳуқуқий асосларини белгилаб берди. Қонун мамлакатимизда одам савдосига қарши курашиш, шу турдаги жиноятларнинг олдини олиш, аниқлаш, уларга барҳам бериш билан боғлиқ муносабатларни тартибга солиди. Шунинг алоҳида таъкидлаш керакки, қонунда жиноят оқибатларини минималлаштиришнинг самарали ҳуқуқий механизми ҳам белгиланган. Одам савдосидан жабрланганларни нормал ҳаёт тарбига қайтариш, жиноий тажовуз тўғрисида ижтимоий-маиший шaroити оғирлашган шахсларнинг ҳуқуқбузарликлар солдир этишига йўл қўймаслик, уларнинг ижтимоий реабилитациясига иктинослашган муассасалар ташкил этиш масаласи ҳал этилди.

Хоразм вилоятида ҳам мазкур Қонун, Республика Президентининг "Одам савдосига қарши

курашиш самарадорлигини ошириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги Қарори ва шу Қарор билан тасдиқланган 2008-2010 йилларда одам савдосига қарши курашиш бўйича Миллий тадбирлар режасини ижро қилиш юзасидан муайян ишлар амалга оширилмоқда. Биз ишни профилактиканинг муҳим қисми ҳисобланган тарғибот-ташвиқот тадбирлари ўтказишдан бошладик. Вилоят прокуратураси органлари ва ҳуқуқни муҳофаза қилувчи бошқа идораларнинг малакали ходимлари, ҳокимият вакиллари, зиёлилар, маҳалла оқсоқолларидан иборат тарғибот гуруҳлари таълим масканлари, ишлаб чиқариш корхоналари ва маҳаллаларда бўлиб, одам савдоси билан боғлиқ жиноятларнинг оғир оқибатлари, миллий қонунчилигимизга киритилган янги ҳуқуқий нормаларнинг аҳамияти ҳақида тушунач берилмоқда.

Фуқароларнинг одам савдоси билан боғлиқ жиноятлар тўғрисидаги ҳар бир ариза ва мурожаатларига қўрсатилган важларни ҳар томонлама, тўла ва ҳолисона текшириб, қонуний қарор қабул қилиниши таъминланмоқда. Йилнинг ўтган 6 ойи давомида 6 та жиноят аниқланди. Жабрланганлар орасида аёллар ва вояга етмаган шахсларнинг ҳам борлиги таъминланганлидир.

Одам савдоси билан боғлиқ жиноятлар асосан фуқароларни катта миқдорда иш ҳақи ваъда қилиб, четга олиб кетилиши оқибатида солдир этилганлини ҳисобга олган ҳолда, аҳолининг бандлиги масаласига алоҳида эътибор қаратилмоқда.

Вилоят прокуратураси органлари томонидан "Аҳолини иш билан таъминлаш тўғрисида"ги Қонун ижроси юзасидан мунтазам равишда назорат тадбирлари ўтказилмоқда.

Жорий йилнинг ўтган даври мобайнида вилоят прокуратураси органлари, маҳаллий ҳокимликлар ва жойлардаги бандликка қўмақлашувчи марказлар ҳамкорлигида 22 та бўш иш ўринлари (мехнат) ярмаркалари ўтказилиб, уларда 1268 та корхона ва ташкилотларнинг 7368 та бўш иш ўринлари билан қатнашиши таъминланди. Иш изловчилардан 2877 нафарига, шундан 2044 нафар ёшларга ишга жойлаштириш учун йўланмалар берилди.

Аҳолининг бандлигига оид ўтказилган текширишлар натижалари бўйича аниқланган қонунбузилишлар, унинг келиб чиқиш сабаблари ва бунга имконият яратиб бераётган шарт-шaroитларни бартараф этиш

Саҳифамизда Хоразм вилоят прокуратураси органлари

юзасидан жойларга 63 та тақдимнома киритилди.

Яқинда Ўзбекистон Республикаси Бош прокурори Р.Қодиров раислигида Одам савдосига қарши курашиш бўйича Республика Идоралараро комиссиясининг навбатдаги йиғилишида Хоразм вилояти ҳудудий идоралараро комиссияси фаолиятини ўрганиш натижалари муҳокама этилди. Муҳокамада ҳудудий идоралараро комиссияси раиси О.Аллабергеновнинг ҳисоботи тингланиб, комиссия томонидан муайян ишлар амалга оширилганлиги, шу билан бирга айрим камчиликларга йўл қўйилганлиги таъкидланди.

Одам савдосига қарши курашишда аҳоли бандлигини таъминлаш, айниқса, академик лицей ва касб-ҳунар коллежлари битирувчиларини ишга жойлаштириш муҳимлигини инобатга олган ҳолда, кичик ва ўрта бизнесни ривожлантириш, тадбиркорлик субъектларини ҳимоя қилиш ва янги иш ўринларини яратиш масаласига алоҳида эътибор қаратиш лозимлиги қайд этилди.

Шунингдек, фуқароларнинг одам савдоси қурбонига айланиб қолишининг олдини олиш мақсадида тарғибот тадбирларини жадаллаштириш ва одам савдоси жабрийдаларига тиббий, психологик, юридик, ижтимоий ва бошқа ёрдамлар қўратиш комиссиясининг асосий мақсадларидан эканлиги қўрсатиб ўтилди.

Одам савдоси қилиниши тўғрисидаги жиноят тараққиётига қарши қаратилган экан, ушбу тур жиноятларнинг олдини олиш, унга қарши курашиш асосий вазифамиз бўлиб қолаверди.

— Бугун мамлакатимизда ёшларнинг таълим-тарбияси, ижтимоий ҳимояси, умуман, уларнинг муносиб ворислар бўлиб етиштирилиш учун ҳар қачонгида фаол ҳамда самарали ҳаракат қилинмоқда. Юртбошимизнинг "Ёшлар биздан кўра кучли, билимли, ақлли ва албатта бахтли бўлишлари шарт!", деган тиллақлари ҳаётимизда ўз амалий ифодасини топмоқда. Шундай эмасми?

— Албатта, Юртбошимиз томонидан 2010 йилнинг "Баркамол авлод йили" деб эълон қилиниши халқимизни руҳлантириб юборди. Ёшларга ғамхўрлик қўратиш давлат сиёсатининг устувор йўналишига айланди. Вилоятимизда вояга етмаган-

ларнинг таълим-тарбияси, уларга қўрсатилаётган тиббий хизматни яхшилаш, кўп болали оилалар фарзандлари, ногиронлар ва ота-она қаровисиз қолган болаларни ижтимоий ҳимояга олиш, иқтидорли ўқувчиларга шарт-шaroитлар яратиш, болалар ва ўсмирларнинг бўш вақтларини мазмунли ташкил этиш, болалар спортини ривожлантириш, ҳуқуқбузарлик ва жиноятчиликнинг олдини олиш борасида муайян ишлар амалга оширилмоқда.

Вилоятимиз аҳолисининг қирқ фоиздан зиёдини вояга етмаганлар ташкил этади. Уларнинг таълим-тарбияси учун барча шарт-шaroитлар яратилган. Мавжуд 3 та олий ўқув юрти, 5 та академик лицей ва 86 та касб-ҳунар коллежларида 81589 нафар талабалар илм сирларини ўрганаётган бўлса, 532 та ўрта мактабда 277856 нафар ўқувчилар таҳсил олишмоқда.

Мактаб таълимини ривожлантириш умуммиллий дастури асосида вилоятимизда қўллаб таълим муассасалари қўрилиб, мавжудлари таъмирланмоқда. 2009 йилда 42 та умумтаълим мактаби капитал реконструкция қилиниб, 41 таси капитал ва 14 таси жорий таъмирдан чиқарилди.

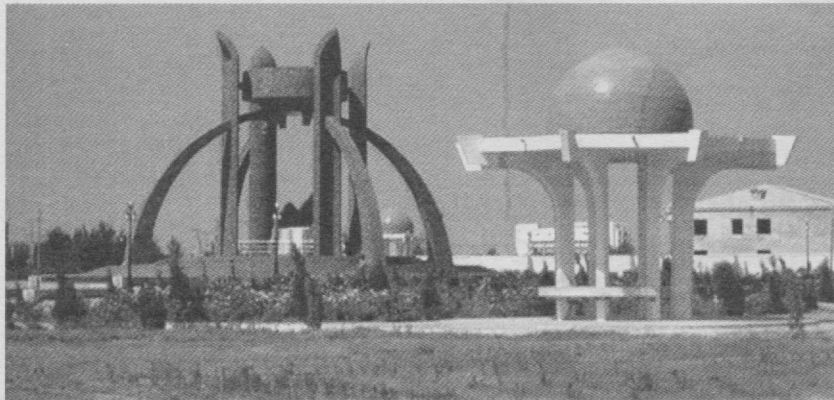
Шу ўринда бир нарсани таъкидлаш керакки, жойларда айрим қонунбузилишлар, ҳусусан соҳага ажратилган бюджет маблағларининг мақсадсиз сарфланиши, ўзлаштириш ва талон-торож қилиш ҳолатлари аниқланмоқда.

Жумладан, Қўшқўпир туманидаги 17-сон умумтаълим мактабининг мансабдор шахслари томонидан 2006-2009 йиллар давомида бюджет маблағларини мактаб ишчи-хизматчиларининг аризалари бўлмагани ҳолда уларнинг номидан жами 127 та ҳолатда турли олий ўқув юртлари талабаларининг контракт ҳимда сафарбарлик қаққури резерви учун ойлик маошлари ўтказилиб, 27,3 млн. сўмлик бюджет маблағлари растрата йўли билан талон-торож қилинган.

Мазкур ҳолат юзасидан Жиноят кодексининг тегишли моддалари билан жиноят иши қўзғатилиб, айбдор шахсларга нисбатан жазо муқаррарлиги таъминланди.

Бу йўналишда назорат тадбирлари давом этмоқда.

Ойбек ЖУМАНИЕЗОВ
суҳбатлашди

Назорат самараси

Солиқ ва валютга оид жиноятларга қарши курашиш, яширин иқтисодий фаолиятга барҳам бериш, ҳокимият, ҳуқуқни муҳофаза қилувчи, назорат органлари ҳодимлари томонидан солир этилаётган жиноятлар ҳамма коррупция ҳолатларининг фаш этиш борасида СВОЖДАЛҚК Департаментининг Хоразм вилоят бошқармаси ва унинг ҳудудий бўлимлари томонидан бир қатор тadbирлар амалга оширилди.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг "Пул маблағларининг банкдан ташқари муомаласини янада қисқартириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги Қарори ижросини таъминлаш борасида амалга оширилган тadbирлар натижасида 5035,1 млн. сўмлик ноқонуний нақд пул айланиши аниқланиб, 34 та жиноят ва 2 та маъмурий ҳуқуқбузарликка оид ишлар қўзғатилди.

Жумладан, Департаментнинг Урганч шаҳар бўлими томонидан "Сувгазқурилиштаъминот" ва "Хоразм азия систем савдо" МЧЖлари фаолияти ўрганилди.

Аниқланишича, фуқаро Ж.Хасанов 2009 йил 2 февралдан 26 майгача "Сувгазқурилиштаъминот" МЧЖ раҳбари лавозимда ишлаб, жамият ҳисоб рақами орқали 552615,7 минг сўмлик товар айланишини амалга ошириб, давлат бюджетига солиқ ва бошқа мажбурий тўловлардан 71787,1 минг сўмлик боқиманда қарзи борлигини билса-да, ушбу солиқларни тўлашдан қасддан бўйин товлаб келган. Шунингдек, 2009 йил 25 июнь кун "Хоразм азия систем савдо" МЧЖни ташкил қилиб, 2010 йилнинг 30 январь кунига қадар 1199093,0 минг сўмлик товар айланишини амалга ошириб, фаолияти юзасидан ДСИга тақдим қилиниши шарт бўлган чораклик ҳисоботларни ўз муддатларида топширмаган. 2009 йилнинг 3-чорақ якуни бўйича амалга оширилган 453 млн. сўмлик товар айланишидан 5 фоизлик ягона солиқ ставкаси билан 22650 минг сўмлик солиқ ва бошқа мажбурий тўловларни тўламаган.

Бундан ташқари, жамият томонидан пул ўтказиш билан солиб олинган 1199093,0 минг сўмлик қурилиш материалларининг 84584,7 минг сўмлигини нақд пулга сотиб, пулни банкка топширмадан, бошқа мақсадларда ишлатиб юборган. Шунингдек, 2009 йил давомида кириш ҳужжатлари ва мувофиқлик сертификатларига эга бўлмаган 1095433,0 минг сўмлик товарларни улгуржи тартибда сотиб, савдо қоидаларини қўпол равишда бузган.

Ушбу ҳолатлар юзасидан Ж.Хасановга нисбатан жиноят иши қўзғатилди.

Яширин иқтисодиётга қарши курашиш борасида олиб борилган тезкор таҳлилий ва қидирув ишлари натижасида 25 та ҳолатда қонунбузарликлар аниқланиб, 20 та жиноят ва 5 та маъмурий ҳуқуқбузарликка оид ишлар қўзғатилди. Ҳуқуқбузарлардан 30,4 млн. сўмлик қўлбола усулда ишлаб чиқарилган асбоб-ускуналар ва муомалага киритилган озиқ-овқат ва нооziқ-овқат маҳсулотлари ашёвий далил сифатида олиб қўйилди.

Жумладан, Департаментнинг Боғот туман бўлими туман ДСИ ҳодимлари билан ҳамкорликда мавжуд тезкор маълумотлар асосида ўтказилган тadbирда "Найман" кишлоғилик С.Хўжамуратов

ўз уйида ўзбошимчилик билан электр токига уланиб, қўлбола усулда тайёрланган "ёғ жувози" мосламасини ўрнатиб, ёғ ва кунжара маҳсулотини ишлаб чиқариб, сотиш билан шугулланиб келаётганлиги аниқланди.

Ушбу ҳолат юзасидан С.Хўжамуратовнинг яшаш жойи ва ёрдамчи хоналари ҳолислар иштирокида қўздан кеңирилганда 376 кг пахта чигитидан олинган кунжара, 2 дона 36 литр сигимли темир идишлар, қўлбола усулда тайёрланган 105 литр пахта ёғи ашёвий далил сифатида олинди. Вилоят синов ва сертификатлаштириш марказининг ҳулосасига кўра, олиб қўйилган пахта ёғи истеъмолга умуман яроқсиз бўлиб, давлат стандартларига жавоб бермади.

Ҳокимият, ҳуқуқни муҳофаза қилувчи ҳамда назорат органлари ҳодимлари томонидан солир этилаётган жиноятлар ва коррупция ҳолатларини фаш этиш борасида ўтказилган тadbирлар жараёнида 5 та ҳолатда ҳуқуқбузарликлар аниқланди.

Масалан М.Машарипов банкнинг масъул ҳодими лавозимда ишлаб келиб, "Мақсудбек ўғли Шухратбек" фермер ҳўжалиги раҳбари томонидан солиқ, электр энергияси ва газдан бўлган қарздорлиқни ўтказиб бериш учун ишониб топширилган, тўлиқ тўлашмаган тўлов топшириқномасидан фойдаланиб, ҳўжалигининг 770,0 минг сўм маблағларини бошқа фермер ҳўжалигининг кредитдан бўлган қарзи учун ўтказиб юборган. Шунингдек, чек орқали банк кассасидан олинган 1416,0 минг сўм нақд пул ва М.Ғойибовнинг пластик қарточкасига туширил-

Бахтиёр КАСИМОВ,
СВОЖДАЛҚК Департаментининг
Хоразм вилояти бошқармаси
бошлиғи

ган 1786,0 минг сўм пуллари ҳам ўзлаштирган.

М.Машарипов жиноий ҳаракатларини давом эттириб, Қ.Бабажанов номига пластик қарточка очиб, "Давронбек Қаламбой" фермер ҳўжалиги ҳисобидан пластик қарточкага 450,0 минг сўм ўтказиб, 300,0 минг сўмини ўз эҳтиёжлари учун ишлатган.

Ҳудди шунингдек, маъмур фермер ҳўжалигининг ҳисоб рақамига руҳсатсиз, ҳеч қандай шартномасиз "Таъминот маркази" МЧЖдан молиявий ёрдам сифатида 2 млн. сўм, "Бекзод тайёрлов сервис" МЧЖдан қишлоқ ҳўжалик ва минерал ўғит маҳсулотлари сотиб олиш учун эса 2550,0 минг сўм пул маблағини тушириб, 2520,0 минг сўмни ёқилиш-моилаш материаллари сотиб олиш учун, қолган қисmini пластик қарточкага ўтказиб, ўз эҳтиёжлари учун ишлатиб юборган.

Бундан ташқари, "Давронбек Қаламбой" фермер ҳўжалиги раҳбари Қ.Бабажановдан банкдан 3 млн. сўм имтиёзли кредит олиб бераман дея 300,0 минг сўм ва фуқаро Д.Раҳимовга автомашина сотиб олишида ёрдам беришни ваъда қилиб 300 минг сўм пулини олган.

Шунингдек, Д.Раҳимовнинг "Матиз" русумли автомашина сотиб олиш учун банкка топширган 11462 минг сўм нақд пул маблағларини пластик қарточкага ўтказиб, нақдлаштириб олади.

Ушбу ҳаракатлари билан М.Машарипов Д.Раҳимов ва

К.Бабажановларнинг жами 12062,0 минг сўм миқдордаги пулларины ўзлаштирган.

Булardan ташқари, М.Машарипов билан минибанк раҳбари А.Маткаримов ўзаро жиноий тил бириктириб, "Мақсудбек ўғли Шухратбек" фермер ҳўжалиги раҳбари томонидан ишониб топширилган нақд пул олиш чекидан фойдаланишган. Оқибатда пахта теримчиларига берилиши лозим бўлган 1.517.100 сўм пулни банк газнасидан олиб, ўз эҳтиёжлари учун ишлатиб юборишган. Айбдорлар қилмишларига яраша жавобгарликка тортилдилар.

Жорий йилнинг дастлабки ярмида СВОЖДАЛҚК Департаментининг Хоразм вилояти бошқармаси томонидан солиқ ва валютга оид 157 та жиноят ва 48 та маъмурий ҳуқуқбузарликка оид ишлар қўзғатилди. Аниқланган қонунбузулиш ҳолатлари бўйича давлат бюджетига жами 6814,4 млн. сўм қўшимча солиқ ва молиявий жаримлар ҳисобланиб, 2045,0 млн. сўми давлат бюджетига ҳисобига ундирилишига эришилди.

Шунингдек, ҳуқуқбузарлардан ашёвий далил сифатида олинган 166,2 млн. сўмлик ноқонуний муомалага киритилган товар ва моддий бойликлар ҳам давлат ҳисобига ўтказилди.

Фаолиятимизнинг асосий йўналишларидан бири бўлган валютга оид ҳуқуқбузарликларни аниқлаш соҳасида олиб борилган тadbирлар жараёнида 29 та ҳолатда қонунбузулиш ҳолатлари аниқланиб, натижасига кўра 13 та жиноят ва 16 та маъмурий ҳуқуқбузарликка оид ишлар қўзғатилди.

Ушбу олиб борилган тезкор тadbирлар жараёнида ҳуқуқбузарлардан жами 33950 АҚШ доллари, 247070 Россия рубли, 114500 Қозоқ тенгеси, 17 Туркман манати, 21,0 млн. Ўзбекистон сўми ва 35,4 млн. сўмлик олтин валютга қимматликлари олиб қўйилиб, давлат фойдасига ўтказилди.

Шаҳар кўркига кўрк бўлсин

Тангриберган ШАРИПОВ,
Хива туман прокурори

Очиқ осмон остидаги музей дея ардоқланадиган Хива шаҳри мана неча асрлардан буюн сайёҳу зиёратчиларнинг ҳайратига сабаб бўлиб келмоқда. Дунёнинг барча нуқталарида келаётган сайёҳлар оқими, айниқса, мустақиллик йилларида кучайди. Ўзбек давлатчилиги тарихи, шаҳарсозлик санъатини ҳикоя қилувчи обидалар зиёрати, замонавий Хива шаҳрида кечаётган янгилинишлар, бунёдкорликлар меҳмонларни оҳанрабодек ўзига тортимоқда.

Дунё халқларининг юртимизга қизиқиши бизга фахр бағишлаши баробарида зиммасизга катта масъулият ҳам юклайди. Ҳозирги кунда уй-жой ва бошқа объектлар қурилишида шаҳарсозлик, архитектура ва соҳага оид бошқа қонунчилик ҳужжатлари талабларига қатъий риоя этилиши лозим. Туман прокуратураси томонидан жорий йилнинг ўтган даврида қурилиш ва архитектура соҳасида қонунчилик аҳволи юзасидан ўтказилган текширишларда бир қанча ҳуқуқбузарликлар аниқланди.

Вазирлар Маҳкамасининг 2009 йил 12 февралда қабул қилинган "Аҳоли пунктларини комплекс қуришда шаҳарсозлик нормалари ва қоидалари қатъий бажарилишини назорат қилишни кучайтиришга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"ги Қарори талаблари ижросини таъминлаш мақсадида ҳудудда ўзбошимчилик билан қурилган ноқонуний қурилишларни аниқлаб, шаҳарсозлик фаолиятини амалга ошириш учун берилган ер участкаларидан ноўрин фойдаланиш ҳолатларини бартараф қилиш бўйича туманда аҳоли пунктларининг комплекс қурилишини назорат қилиш ҳудудий комиссияси тuzилган.

Маъмур комиссия томонидан туман ҳудудида қурилиш соҳасида 610 та ҳолатда қонунга тил равишида амалга оширилган қурилишлар аниқланган бўлиб, қишлоқ ва маҳалла фуқаролар йиғин-

лари билан ҳамкорликда ўтказилган қонунлар тарғиботи натижасида уларнинг аксарияти бартараф этилди. Бир қисми бўйича судларга даъво аризалари киритилди.

Таҳлилларнинг кўрсатишича, туман ҳудудидаги айрим объектларни кадастр хизмати рўйхатидан ўтказмасдан фойдаланиш ҳолатларига йўл қўйилган. Масалан, Чинобод қишлоғида жойлашган "Титаник" ишлаб чиқариш тижорат фирмасига қарашли маиший хизмат кўрсатиш шохобчаси биржа савдоси орқали сотиб олинганлиги ва реконструкция ишлари бўйича лойиҳа ҳужжатлари мавжуд эмаслиги маълум бўлди. Шунингдек, у тегишли тартибда кадастр рўйхатидан ҳам ўтказилмаган.

"Газчи" маҳалласи ҳудудидан фуқаро С.Якубовга гўшт дўкони қуриш учун 30 кв.м. ер майдони ажратиб берилган бўлса-да, у дўкон ёнидан ўзбошимчилик билан 322 кв.м. ер майдонини эгаллаб олган. Шунингдек, С.Якубов туман архитектура ва қурилиш бўлими ҳодимлари томонидан бир неча бор огоҳлантирилишига қарамай, тегишли тартибда русхатнома олмадан турар-жой қуриш ишларини бошлаб юборганлиги ҳам аниқланди. Бундан ташқари, С.Якубовга тегишли гўшт дўконида унинг укаси М.Якубов "Давлат санитария назорати тўғрисида"ги Қонуннинг 14- ва 18-моддалари талабларини бузган ҳолда фаолият кўрсатиб келаётганлиги маълум бўлди.

Текшириш якунига кўра, ака-укаларга нисбатан МЖТКнинг тегишли моддалари билан маъмурий жавобгарлик тўғрисида иш қўзғатилди. Ноқонуний қурилишни бузиб, аввалги ҳолига қайтариш, аниқланган қонунбузулиш ҳолатлари, унинг келиб чиқиш сабаблари ҳамда бунга имкон яратиб бераётган шарт-шароитларни бартараф этиш юзасидан туман ҳокимлиги ҳузуридаги ҳудудий комиссия раиси номига тақдимнома киритилди.

Келажак бугундан бошланади

Мансур МАТКАРИМОВ,
Янгйбозор туман прокурори

Бугунги кунда болаларимизга берилаётган таълим-тарбия, гамхўрлик ва эътибор эртага ўз натижасини бериши шубҳасиз. Бугун уларнинг ўқишлари, дам олиш ва спорт билан шугулланишлари учун қанчалик шароит яратсак, келажакимиз пойдевори ҳам шунчалик мустаҳкам бўлади.

Бу борада Янгйбозор туманида ҳам сезиларли ишлар амалга оширилди. Жумладан, туман ёшлари бўш вақтларини мазмунли ўтказишлари ва спорт билан мунтазам шугулланишлари учун болалар ва ёшларлар спорт мажмуаларида тўғарақлар ташкил қилинган. Бунинг натижаси ўлароқ, ёшларимиз турли хил мусобақаларда совринли ўринларни қўлга киритиб келмоқдалар.

Масалан, апрель ойида Урганч Олимпия заҳиралари коллежиде "Баркамол авлод йили" та бағишлаб ўтказилган спортнинг белбоғли кураш тури бўйича мусобақаларда 9-сон футболга ихтисослаштирилган мактаб-интернатнинг 3 нафар тарбияланувчиси 1-ўринни эгаллаб, олтин медални қўлга киритди.

Шунингдек, Ўқувчилар ижодиёт марказида 6 та йўналишда 42 та тўғарақ очилган бўлиб, 146 гуруҳда 2015 нафар ёшлар бўш вақтларини мазмунли ўтказиб келмоқдалар. Бу эса вояга етмаганлар орасида ҳуқуқбузарликларнинг олдини олишда ўз самарасини бермоқда.

Ёз мавсумида болаларнинг мириқиб дам олишлари уларнинг соғлом ва бакуват бўлиб вояга етишларида муҳим аҳамиятга эга. Шу боис ҳам уларнинг ёзги дам олишлари учун етарлича шароитлар яратилган.

Жорий йилнинг 6 май кунини Вазирлар Маҳкамаси ҳамда болаларни соғломлаштириш ва дам олириш бўйича Республика доимий комиссиясининг қарорига мувофиқ, тумандаги 9-сон футболга ихтисослаштирилган мактаб интернати қошида ташкил қилинган "Шунқор" болалар ёзги оромгоҳи ўтган йил мавсум якунига кўра намунали деб топилди, комиссиянинг махсус мукофотига сазовор бўлди.

Бу йил ҳам жами 930 ўринга мўлжалланган 3 та оромгоҳ болаларни хизматда бўлиб, уларнинг ёзги дам олиш мавсумида мазмунли ҳордақ чиқаришлари борасидаги ишлар юзасидан доимий назорат ўрнатилди.

Бугунги кунда болажонларимизга яратилаётган мана шундай шарт-шароитлар, уларга қилинаётган гамхўрлик келажакда ўз мевасини бериши шубҳасиз.

Эссиз, ота деган ном

Кеч бўлганда эрининг даб-дурустдан қаёққадир отланганини кўрган Манзура ҳайрон бўлганлигини яширмади:

— Ҳа отаси, қаёққа?
— Хавотир олма, ҳозир келамиз. Айтмоқчи, ўглинг қани? Менга айтиб юбор.

Санжар (исм-фамилялар ўзгартirilган) зумда отасининг ёнига етиб келди.

— Ота, чақирдингизми?
— Ҳа, тез кийиниб чиқ, бир жойга бориб келамиз.

— Қаёққа?
— Бобонгни уйдан минерал ўнгит олиб келамиз. Менга қара, бир қоп кўтара оласанми ўзи?

— Бўлмасам-чи, — Санжар шундай деди-ю, кучи кўплигини отасига кўрсатиб қўйиш учун бўлса керак, гавдасини ғоз қилганча, у ёқдан-бу ёққа юра бошлади. Шу тобда эндигина ўн беш ёшга кирган ўспириннинг нима учун бундай йўл тутганини тушуниш қийин эмас эди...

Уч соатча вақт ўтгач, отанинг бир ўзи қайтиб келди. Хотини ўгли ҳақида сўраган эди, "уришган эдим, қочиб кетди. Хавотир олма, келиб қолади" деди бамай-лихотир. Онанинг кўнгли гашланса-да, бир нима дедилмади. Аммо Санжардан эртасига ҳам, индинига ҳам дарак бўлмади. Бу орада Манзура кўни-қўшилари-нигиқа қиқиб, суриштириб келди. Ҳеч ким кўрмабди. Бу ҳолга чидаёлмай, эрига ёрилди:

— Отаси, индамай ўтиравер-сак бўлмас. Мен анча жойдан суриштириб келдим. Аммо, ўглингни кўрдим деганини учратмадим. Мана, — у ўглининг суратини узатди. — Мелисхонага бориб кўрсатинг. Зора, бирор дараги чиқса...

Бўриной индамай хотинидан суратни олиб, кўчага чиқиб кетди. Бироз айланиб юргач, уйга қайтди. Бирор хабар борлигини сўраган хотинига, милицияга бориб ариза берганини айтиб, хотиржам қилган бўлди. Орадан яна уч кун ўтди. Лекин Санжар ҳақида янгилик эшитишмади. Бир томондан ўглининг йўқлиги, иккинчи томондан эса эрининг бепарволигидан асабийлашган Манзура ахирги Бўринойга ёпишди:

— Қанақа отасиз ўзи? Ўглингиз неча кундан бери кўринмайдими-ю сизнинг парвойингизга ҳам келмайди-я! Бундоқ у ёқ-бу ёқлардан суриштириб келсангизчи!

— Нима қилишим керак? — Бўриной ҳам тўлиб турган экан, шеклили, тўсатдан хотинига бақира кетди. — Айт, нима қилай? Ўглинг қаёққадир кетган бўлса, айб мендами? Бирорта ошнасикандадир, ё Тошкентга иш-лашга кетгандир. Ахир ишлайман, уч-тўрт сўм топаман, деб юрган эди-ку! Сабр қил, келиб қолади.

— Қачон келади? Кутавериб қўзим қора бўлди-ку, инсон! Боламини соғинсам, нима қилай-а? Ахир онаман, она!

Хуллас, эр у деди, хотини бу деди, даҳанаки жанг эр томонидан чойнак отилиши-ю хотиннинг боши ёрилиши билан тугади. Шу ўринда тугади дейиш озгина ноўрин. Сабаби кўп ўтмай бу жанжал профилактикага нозирининг қўлоғига етиб, маҳалла фуқаролар йиғинига муҳокама ҳам қилинди. Манзура жанжал баҳона ўглининг йўқлиги қолгани-ю, шу сабабли эри билан

оралари бузилиб қолганини айтиб берди. Ўз навбатида у ердагилар ҳам чора кўришга ваъда беришди.

Кунлар, ойлар шу зайлда ўтди. Санжарнинг ҳеч қаердан дараги чиқмади. Бу орада она-зор алоий тамом бўлди. Уйга қиради, кўчага чиқади, ўзини кўярга жой тополмайди. Эшикдан биров кириб келса ҳам, кўзига Санжар бўлиб кўринади. Гоҳида тушида кўради-ю, уй-ронгач, туш эканлигини билиб, аламини йиғилан олади. Охириги пайтда янги қилиқ ҳам чиқарди: ўглининг кийимларини йиғиб, кийимлар тарадиган жойга, кўзга қўриналиб қилиб олиб қўя бошлади. Аммо, эртасига қараса, кийимлар қўйилган жойида йўқ. Қидириб кўрса, оғиб-борхонада экан. Яна олиб келиб, илб қўйди. Аҳвол такрорланиб, кийимлар яна оғиб-борхонадан жой олди. Кимдир уларни оғиб-борхонага олиб бориб қўяётганини билди-ю, қимлигини тополмади. Кўп ўтмай ўша қимса аниқланди. Эри экан. Кийимлар яна уйда пайдо бўлганини кўрган Бўриной уларни жаҳл билан йиғиштириб олди-да, оғиб-борхонага элтиб қўйди. Манзура эридан кўрқиб, ҳеч нарса дедилмади.

Ниҳоят, 2010 йилнинг бошида эр-хотинни туман ички ишлар бўлимига чақирди. Минг хил хавотирда етиб боришди. Маълум бўлишича, туман ҳудудидан оқиб ўтувчи каналдан номаълум одамнинг мурдаси топишган бўлиб, унинг шахсини аниқлаш керак экан. Манзура кийимларни кўрди-ю, даҳшатдан қотиб қолди... Айниқса, мурданинг оёқлари боғланган рўмолни танигач... Ахир бу рўмолни эри доим белига боғлаб юрарди-да...

Бўриной шундан кейингина "ёрилди". Ўглининг қотили ўзи эканлиги ҳақида туман ИИБга ариза ёзди...

Украин халқининг "Тарас Бульба" номли асарини ўқимаган-билмаган одамни топиш қийин бўлса керак. Ёдингизда бўлса, асарнинг бош қаҳрамони, казаклар атамани Тарас Бульба халқига хиёнат қилган ўғли Ан-

дрейни кечира олмай, ўз қўллари билан отиб ташлайди. Шубҳа йўқки, "Тарас Бульба"ни ўқиган айримлар отага ҳайрихоҳлик билдириб, ўғилни даънатлаган бўлсалар, яна бошқалар ўғилга ачиниби, отани қоралаганлар. Аммо бир нарсани ёддан чиқармаслик лозим: нима бўлганда ҳам асардаги воқеаларнинг аксарияти тўқима бўлгани ҳолда, унда маълум даражадаги ҳақиқат бор. Қолаверса, хоинлик ҳеч қачон кечирилмайди. Аммо юқоридagi ҳолатда-чи? Бўриной нима учун ўз ўғлини ўлдириди?

Санжарнинг гуноҳи нима эди? Ҳаммаси арзимаган беш минг сўмдан бошланди. Ўша кунни кўрпача орасига қўйган беш минг сўм пулини тополмаган Манзура эри ишдан келгач, ундан сўради. Бўриной хабари йўқлигини айтгач, яна қидириб кўрди. Ҳеч қаерда йўқ.

— Онаси, балки Санжар олгандир?

— Йўз-ей, ўғлимизнинг унақа одати йўқ-ку! Керак бўлса сўради. Яна билмадим. Майли, ўзим сўраб кўрарман.

Бироздан кейин Манзура Санжарни сўроққа тутди. Аммо Санжар ҳам айбини бўйнига олмади.

— Ахир, ўз қўллари билан қўрпачанинг орасига қўйганми-ку! Биров олмаса, қаёққа кетади? Ё оёқ чиқариб ҳовлидан чиқиб кетдимикан?

Манзура ўзига-ўзи гапириб, уй ишлари билан андармон бўлиб кетди. Бўринойнинг эса гумони Санжардан эди. "Сен бола, шовшмай тур! Бировдан кам қилмасликка ҳаракат қилиб, тинмай ишласан. Булар-бўлмас қуришиб-сўқмасан. Топганимни шу уйга ташиб келсам-у ўғиллик қилсанми? Ҳали сенга кўрсатиб қўяман ўғирлик қанақа бўлишини..."

Бўриной шундай хаёллар билан ўзича ўғлини жазолаш режасини тузди. Аввало, оғиб-борхонага кириб, пишқик қанопдан олди-да, чўнтагига тикди. Қош қорайгач, Санжарни чақириб, минерал ўнгит олиб келамиз дея бошлаб кетди.

Канал бўйига етишганда ерга ўтирди. Ўғил ҳам унинг ёнига чўккалади. Отаси гапирмагани

Бахриддин ЭРГАШЕВ,
Сурхондەر вилоят прокуратураси
бўлим катта прокурори

мончининг ёнига йўл олди. У ерда бироз ўтиргач, уйга қайтди...

Бўлиб ўтган мудҳиш воқеанинг қисқача мазмунини шулардан иборат. Унга ҳулоса қилишдан аввал бир мулоҳаза қилсак. Ай-тишларича, отанинг фарзанда меҳри-муҳаббати чексиз бўлиб, у фарзандини ўз суратидан қўчирилган нусха деб англаб экан. Дарҳақиқат, фарзанд сурат-да, хулқ-атворда отасига ўхшайди. Шунинг учун ҳам ота фарзанди тарбиясига доимо диққат қилиб, ўзи истаган ақлу фаросатни фарзандига беришга, уни ўзидан ҳам кўра мукаммал шахс қилиб етиштириш учун тинмай ғайрат қилар экан. Шу мақсад йўлида ҳар қандай машаққатга бардош берадиган ҳам ота ҳисобланади. Ахир, фарзанди ҳақида халқдан: "Тарбия қилган отангга раҳмат!" деган олқини эшитиш қанчалар қувончли ҳол. Шунингдек, ота фарзанди орқали кўзлаган мақсадига етишни, не-вара, эваралар кўриб, наслининг давом этишини орзу қилади. Тўғри, қизлар, ўғиллар ота-она учун бирдек суюкли ҳисобланади. Иккаласи ҳам буюк неъматдир. Аммо ўғил фарзанд насли давом этирувчи бўлгани учун ҳам отада алоҳида қувонч уйғонади. Бир сўз билан айтганда буларнинг барчаси ўзига хос бахтли дамлардир.

Афсуски, Бўриной биргина қилмиши билан нафақат ўзини ана шундай бахтдан мосуво қилди, балки ўзининг пушти-камарида бўлган жигарбандини ҳам ана шу саодатдан маҳрум қилди. Қолаверса, юқорида "Тарас Бульба" асарини бежиз келтирмадик. Боя таякқилдаганимиздек, ота Ватанига хиёнат қилган ўғлини кечира олмади. Уни тушуна бўлади. Бўринойнинг қилмишини-чи? Уни оқлаб бўлармикан? Беш минг сўм пул инсондан азизми?

Албатта, ҳеч бир жиноят жазосиз қолмаганидек, Бўриной ҳам жазосини олди. Суд томонидан 19 йил муддатга озодликдан маҳрум қилинди. Аммо... айнаи даҳла Санжарни бир парча элтигилдан пайпаслаб ўстирган, ўзи емай-сидирган, ичмай-ичирган, қўйинг-чи, бармоғига тикан кирса, вужуди ларзага келган онанинг аҳволини тасаввур эта оламизми? Ахир болани ўстиришга, уни тарбия қилишга отага қараганда, она кўпроқ ҳисса қўшади-ку! Шунинг учун бўлса керак, ёш болалар отадан кўра онага кўпроқ суянадилар. Ўлғайганларидан кейин ҳам силрларини, аввало оналарига айтиб, маслаҳат сўрайдилар. Ўз навбатида фарзанди учун ўзини фидо қилишга тайёр турадиган ҳам айнан онадир...

Нима бўлганда ҳам, жиноят содир этилди. Энди афсус-надоматдан фойда йўқ. Шундай бўлса-да, жигарпорасидан айрилган муштарак онага сабр тилаган ҳолда, хато қилган фарзандларига ўзларича ҳукм чиқармоқчи бўлган айрим қаҳри қаттиқ оталарга инсоф тилашдан ўзга чорамиз йўқ.

Бошқача бўлиши мумкин эди

Маъмура (исмлар шартли равишда ўзгартирилди) эри пул топиш илминини Россияга кетганида унинг уйига бошқа қайтмаслигини, оиласи пароканда бўлишини ҳеч ҳам ҳаёмига келтирмаган эди. Миробид икки ўғли билан хотинини ташлаб кетди. Бир йил, икки йил...

17-18 ёшдаги ўғиллари воёга етгунча Маъмура қанча азоб чекмади, дейсиз. Оила юқини ҳам ота, ҳам она бўлиб бир ўзи тортиди. 2007 йилда Корея Республикасининг Гуанжау шаҳрига таниш-билиш қилиб борганида ҳам рўзгорининг моддий таъминоти билан ўғилларини кўпдан ҳам қўлмаслигини ўйлади. 2009 йил июнь ойидан бошлаб эса ишлаш учун Туркияга кетди.

Бола тарбияси жуда масъулиятли ва нозик масала. Бунда ҳеч бир жихат назардан четда қоллиши мумкин эмас. Қаердидир жўлий бир хатога йўл қўйиш яхшиликка олиб келмаслигини кўнда-кунора қулоққа чалинаётган ҳангомалар ҳам тасдиқлайди.

Қўшниси Халил акага, ҳоласига тарбияси ишониб топширилган икки йилгитга аввало, соғлом оилавий муҳит, ота-она меҳри, уларнинг назорати керак эди.

Карим Комиллов Мирфайзни яхши танийди. Ўзи-ўзига хон бу боладан беш ёш катталиги боис истаган вақтда қарзга пул олиши мумкин. Онаси хорижда ишлаб юборган пуллар эвазига яшаётган Мирфайз Каримга берган ўн минг сўм қарзини сўраб, эшик таққиллатди.

— Пулим қолмади, қарзини бери-сизми деб келудим... Иложи

бўлса 20 минг сўм қўшиб берсангиз... қайтарардим ака, — деди маъжосланиб.

— Ҳозир пулим йўқ. Тушгача топсам етказтираман ёки телефон қиларман, — Карим қарз берган пулини сўраб, устига қўшимча қарз сўраётган Мирфайзни бу гал ҳам алдаётган эди.

Отасининг туғилган куни. Карим ҳар йилгидек жўраларини чақириб, зиёфатга шерик бўлди. Сано ака ўғли арақ ичиб, эркаклар сафига қўшилганига қаршилик қилмади. Соат 19:00ларда бошланган "базм" ярим тунгача давом этди. Алоҳида хонада дўстлари билан ўтирган Карим ўзидан ёшроқ бўлган Нейматга юзланди.

— Неймат, сени укам деганман, — ичкилик таъсиридан Каримнинг қизарган кўзлари қоронғула ҳам важожатли қўринарди. — Онанинг эркактойи Мирфайз қарзини сўраб келганда онамни камситиб, олдидаги жўрасига айтган гапларини мана шу қулоқларим билан ўзим эшитдим. Мен ундан ўчимни олмасам қўймайман.

— Тўғри қиласиз, ака. Онанинг эркаксини би-и-ир бошлаб, таъзирини бериб қўйиш керак. Юринг, уйига борамиз, — деди Неймат ёниб турган оловга кесосин сепгандек гўё. Ҳолбуки,

Неймат ақлини араққа қўшиб ичмаганида Каримга муроса йўлини ташлаш, жаҳл келганда ақл қочишини ўқтириши мумкин эди.

Уйда ёлғиз ўтирган Мирфайз кеч бўлганда уни сўроқлаб келган эски танишларидан хавфсизрамади ҳам.

— С... сен бутун мендан пул сўровминдир? Ҳозир бирга амакминикига борамиз. Амакмининг мендан қарзи бор. У кишидан пулни олиб сени бераман. — Ширакайф Каримнинг гапи билан Мирфайз онасига тегишли "Дамас"ни ҳайдаб чиқди.

Пешку туманининг чўл билан туташ томонини кўзлаган Каримнинг айна пайтда Мирфайзни тавбасига таътириш режаси жиноят эканлиги-ю фожиа билан туташини уйлаб кўришга маънан кучи етмасди. Чунки ичкилик унинг тафаккурини тўмтоқ, ақлини ўтмаслаштириб қўйган эди.

Навбахор кишлоғи ҳудудидagi дўкондан 2 шиша пиво харид қилган Карим Мирфайзга "ўнгга", "чапга" деб йўл кўрсатиб борди. Неймат оғизга талқон солингандек "лом-мим" демасди.

"Дамас" қоронғуликни кесиб, "Вараша" чўл ҳудудига кириб келди.

— Тўхтат...т темир аравангини, — жаҳл билан буйруқ берди Карим, — туш, шундан.

— Нима бўлди, а-а-ка? — Каримнинг хатти-ҳаракатидан ажабланиб Нейматга ўтирилди Мирфайз. Неймат эса мийинида қулиб турарди.

Даҳнаки жанжал билан ҳовури босилмаётган Карим қулою

Завқиддин Жўраев,
Бухоро вилоят прокуратураси тергов бўлими катта терговчиси
Моҳира ШАКАРОВА,
журналист

оёқлари билан ҳамлага ўтди. Кўп ўтмай асфальт йўлда қонга бўялганча ётган 18 яшар Мирфайз ҳаёт ва ўлим орасида эканлигини ҳис қилса-да, ноҳор аҳволда эди.

Карим "Дамас"га ўтириб қалитни бурди. "Ё тавба! Астафурulloҳ" деб ёқа ушлайсиз. У машинани Мирфайзнинг устидан ҳайдаб ўтаркан, одам шаклидаги матнундан фарқи қолмаган эди. Уч-тўрт марта жасад устидан машинани ҳайдаб ўтган Каримни ҳам, томошабин вазифасини ўтаган Нейматни ҳам она дунёга келтирганини, улар ҳам инсон қавмидан эканлигига ишониб бўлмайдилар.

Мирфайзнинг жасадини чўлда қолдириб, соат тунги бирларда у яшаган хонадонга келишди. Ҳовлига кириб жами 19 миллион 385 минг сўмлик мол-мулкни эгаллаган қотиллар "Дамас" автомашинасини ҳайдаб кетишди. Кейин жиноятларидан қолган қон доғларини ювиш учун бўлса керак, Пешку туманидаги саунада қўйимсоқчи бўлишди. Аммо қора қилмишини ювиб, яшириб бўлармиди?

"Мухтор Мизроб" фермер ҳўжалигининг раҳбари даласига сув очмоқчи бўлиб, ариқ бўйига келди-ю донг қотди. Тезда тегишли идораларга номалум жасад топилгани ҳақида хабар берилди.

Қотилларнинг бошлари спиртли ичимлик таъсиридан гувилла-са-да, қилмишларини таҳлил қилишга, хатти-ҳаракатларини изоҳлашга, адолатли ҳукми чиқаришларини сўраб илтижо қилишга жон-жаҳллари билан ҳаракат қилишарди. Бироқ уларнинг бу ҳолати чўкаётган одамнинг хаста ёпишишга ўхшарди.

Суд ҳукми ўқилди. Жиноятчиларнинг 23 йилдан кейинги ҳаётларини кўз олдингизга келтиринг. Не-не умидларда ўғил ўстирган ота-оналарнинг аҳволи... Фарзанд донида ало бўлган ёлғиз онанинг дил кечинимлари, ётирбормлари... Маҳалла-қўй, қўни-қўшнилари нигоҳида зоҳир нафратдан, виждон азобидан қочиб, яшириниб бўларканми?!

Мирфайзнинг ҳаётдан бевақт кўз юмишида қимни айблаш керак? Тутилган қўн ўтказиб, эркактой ўғлини ичиб, кайф-сафо қилишга, ярим тунда кўча-қўйда сангив юришга бефарқ ота-она ўзини нима деб оқлар экан? Алламаҳалла, қай аҳволда уйга қайтган фарзандини назорат қилмаган ота-онанинг гуноҳимиз йўқ дейишга ҳаққи бормикан?

Ота меҳри, ота тарбиясидан узоқ бўлган, онанинг маънавий маладига муҳтож, умрининг бажаришга қўйилган ўғлининг фожиаи қисматида пул топиш илминини хорижда юрган Мирфайзнинг онаси Маъмура айб-сиз, десак фикримизга қим қўйишди.

Ҳаммаси бошқача ҳам бўлиши мумкин эди... Қачонки...

Гиёҳвандлик — аср вабоси

Бугунги кунда гиёҳвандлик ва гиёҳванд моддалар билан савдо қилиш умуминсоний муаммолардан бирига айланганлиги ҳақида бот-бот таъкидланмоқда. Бу муҳим жиноят оқибатида минглаб одамларнинг ёстиги қуриётгани ва бундай кўргуликлар дунёнинг қайси-бир бурчагида ҳамон давом этаётгани ҳам ҳеч кимга сир эмас. Инсонга оний лаззат, вақтинчалик энгил кайфият, сохта тасаввурлар бағишловчи моддалар организмга шу даражада зарар етказадик, натижада одамнинг жисмоний ва ақлий фаолияти тиклаб бўлмас даражада шикастланилади.

Бирок пул учун ҳар қандай қилмишдан қайтмайдиан қимсалар бунини яхши билишса-да, бойлик орттириш мақсадида ажал сўқмоғига элтувчи йўллардан қайтмаётгилар. Шундайлардан бири Хусниддин Бахромоовдир (исм-фамилиялар ўзгартирилган). Ўғирлик ва бошқа жиноий ҳаракатлари учун бир неча бор суднинг қора курсисида ўтиришга улгурган бу кимса, "Ўрганган кўнгли ўртанса қўймас", деганларидек, тўғри йўлдан юришни ҳаёлига ҳам келтирмади. 1978 йилда Яккабўғ туманида туғилган Ҳ.Бахромоов гиёҳвандлик воситалари билан олди-сотди қилиш қанчалик оғир жиноят эканлигини, бу ишнинг охири хайрли эмаслигини тушунарди. Бирок қўнғир ишнинг қулига айланиши учун яна жонини гаровга қўйди. Хусниддин тубсиз жарликка қадам қўяр экан, захри қотил оқибатида неча-неча одамлар азобидан, жон бераётганини, қанчадан-қанча оилаларнинг тинчлигига дарз кетиб, болалар етим қолаётгани-ю ногирон болалар дунёга келаятигини уйлаб кўрганмикан? Йўқ. Агар бу қулдатлар ҳақида бир зум ўйлаб, уларнинг ўрнига ўзини қўйиб кўрганида, балки бу йўлдан қайтган бўлармиди?! Лекин афсуски бундай бўлмади. Унинг мақсади қандай бўлмасин пул топиш эди. Хусниддин учун соғлиқ ҳам, тинчлик ҳам, хавфсизлик, ҳалол-лигу поклик ҳам бир пул эди. Инсонийлик чегарасидан аллақачон чиқиб, шайтоний нафс бандасига айланган бу шахс 2010 йилнинг 5 феврал кунини Китеб шаҳридаги кўчалардан бирида айланиб юрганида Китеб тумани ИИБ жиноят қидирув ҳодимлари томонидан ушланган. Текширув натижасида шимининг

Насим КАРИМОВ,
Шаҳрисабз туман прокурорининг ўринбосари
Норбўта ҲОЗИЕВ,
журналист

чўнтагидан целофан пакетта қадокланган таркибда тетрогидроканнабинол гиёҳванд моддаси бўлган 15,7 грамм "марихуана" гиёҳвандлик моддаси топилган.

...Суднинг ҳукми ўқилиб, Хусниддин Бахромоов қилмишига яраша жазосини олди. Гарчанд судланувчи айбига икромлик билдирмаса-да, унинг суд ҳукмида кўрсатилган жиноятнинг содир қилганлиги дастлабки терговда тўпилган ва суд муҳокамасида текширилган далиллар билан тўлиқ тасдиқланди.

Энди ўйлаб кўрайлик. Хўш, Хусниддин ҳаётда қўнғир йўлни таллаб нимага эришди? Тўрт-беш сўм пул топаман деб, навқирон умрини ҳазон қилди. Шу пайтгача 5 марта судланиб, сим тўр ортида ётиб келган бўлса, энди олтинчи марта у ерга равона бўлди.

БМТнинг ҳисоб-китобларига кўра, дунёда 190 миллионга яқин одам гиёҳвандлик даражасида муштало бўлган. Унинг оқибатида ҳар йили 200 минг киши ҳаётдан кўз юмади. Ушбу захри қотилин истеъмол қилиш оқибатида амалга ошириладиган жиноятлар сонини эса йилдан йилга ортиб бормоқда. Энг ачинарлиси, гиёҳвандлик домгига тушиб қолаётганларнинг ўртача ёши 24-34 атрофида. Улар айна ишлайдиган, ўқийдиган, оила қурадиган, бир сўз билан айтганда, умрининг гуллаган палласида қилларнингдир алдовига учиб, Хусниддинга ўхшаганларнинг "саъй-ҳаракати" оқибатида ажал сўқмоғига кириб қолмоқда. Шунинг учун ҳар бир ота-она ўзи фарзандининг хатти-ҳаракатидан бохабар бўлиб турмоғи шарт. Қолаверса, маҳалла ақли, бир болага етти қўшин ота-она, деганларидек, қўни-қўшнилари ҳам бефарқ бўлмасликлари даркор.

Хусниддин оғми тагидан олтинчи марта ўзига чоқ қазиб, яна ҳибсхонага равона бўлди. Ҳа, азиятлар, юзмиш ёруғ, бошимиз баланд кўтарилган, сўзимиз дадил ва ўткир бўлиши фақат ўзимизга, феъл-атворимизга, ўй-ниятимизга боғлиқ. Истагимиз, ҳеч ким ҳақ йўлдан адашмасин.

Қўнғир иш — келтирар ташвиш

Ғалим АБДУХОЛИКОВ,
Навоий вилоят прокурорининг катта ёрдамчиси

Кармана туманидаги "Нарпай" кишлоқ фуқаролар йиғини "Т.Фозуров" маҳалласида яшаган Абдумўмин Ирматов гиёҳвандлик воситаси ҳисобланган қанопа ўсимлигини етиштиришнинг антиқа усулини ўйлаб топди. У 2009 йилнинг май ойида қиллоқ фуқаролар йиғини ҳудудидagi қабристон ичидан ўтган ариқ бўйига бир квадрат метр ерга бир тул қанопа ўсимлигини эчки. Ҳеч қим, ҳеч нарсалар шубҳаланмади. А.Ирматовнинг қабристон ичида гиёҳвандлик воситасини парваришлаб юрганилиги кўннинг ҳам ҳаёлига келарди. Август ойида "ҳосил"ни йиғиштириб олди.

"Марихуана" деб аталувчи бу гиёҳвандлик воситасини ҳовлисида олиб келди ва қуритиб, майдалаб қўйди. Уни тўққизта гўрут қўтисига қадокланган ҳолда жойлаштирди. Шундан олти қўтисини ўзи истеъмол қилди. Қолган уч қўтисини ҳовлисида беркитиб қўйди.

Мукаддам ҳам икки бор судланган А.Ирматов 30 август кунини яшириб қўйган гиёҳвандлик воситасини синарет қўтисига солиб, ич кишига жойлаштирди ва Навоий шаҳридаги Марказий дехқон бозорига етиб келди. Мақсади уларнинг ҳар бир қўтисини 5 минг сўмдан пуллаш эди.

Бозорда арава тўртиб юрганида ҳуқуқни муҳофаза қилувчи орган ҳодимлари томонидан шубҳаланиб тўхтатилди. Ҳоллар гувоҳлигида А.Ирматовнинг қиймилари қўздан кечирилганда, унинг ички қийимидан қадокланган ҳолда 4,2 грамм "марихуана" гиёҳвандлик воситасини топилди ва далилий ашё сифатида ҳужжатлаштириб олинди.

Суд мажлисида судланувчи А.Ирматов ўз айбига тўлиқ иқроор бўлди ва қидиришдан пушаймон эканлигини билдирди. Суд Абдумўмин Ирматовга инсбатан Ўзбекистон Республикасининг тегишли моддаларини қўзлаган ҳолда 9 йил муддатга озодликдан маҳрум этиш жазосини тайинлади.

Ахир, ҳар қим эканлигини уради, дейишди-ку.

Қонулар ижроси назоратда

Мустақиллик ҳалқимизнинг азалий эзгу орзуси эди. Бу ёруғ кунларга етолмай, не-не ажлоларимиз армон билан, қалбларимизда ўқиниб ва эзтириб ила ўтиб кетдилар. Шукрим, ота-болаларимиз кўролмаган бугунгидек дорилармон кунлар бизларга насиб этди. Бу билан ҳар қанча гурулансак, ифтихор қилсак оз.

Она Ватанимиз истиқлолга эришган дастлабки пайтлардаёқ ўзига хос ва ўзига мос тараққиёт йўлини танлаб олди. Президентимиз томонидан давлат ва жамиятнинг ислоҳ қилишнинг янги концепцияси ишлаб чиқилиб, унда қонуннинг ҳар нарсасдан устун эканлиги асосий таъминотлардан бири сифатида эътироф этилди.

Албатта, қонун устуворлигини таъминлаш энг биринчи навбатда ҳуқуқни муҳофиза қилиш идораларининг асосий вазифасидир. Шунинг учун ҳам давлатнинг маъмурий органлари, қарор қилувчи органлари ҳуқуқни асослари қайтадан қўриб чиқилди. Натижада, прокуратура мустақиллик йилларида жазовчи эмас, фуқароларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилувчи органга айланган.

Тўрақўрғон туман прокуратураси ҳам қонунийлик ва қонун устуворлигини таъминлаш, давлат ва жамият, фуқароларимизнинг манфаатларини ҳимоя қилиш, жиноятчилик ва ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш, уларга қарши курашиш борасида муайян ишларни амалга ошириб келмоқда. Бу борада Ўзбекистон Республикаси Конституцияси, "Прократура тўғрисида"ги Қонун ва бошқа норматив ҳужжатлар муҳим дастуриямал вазифасини ўтамоқда. Назорат таъминотларини ўтказишда асосий эътиборни қонунбузилиш ҳолатларини ўз вақтида аниқлаш, уларни зудлик билан бартараф этиш, етказилган зарарларни ўндириш, жазо муқаррарлигини таъминлашга қаратмоқда. Шу билан биргаликда, сиёсий, иқтисодий ислохотларни амалга ошириш бўйича Президент Фармонлари, ҳуқуқ қарорлари ҳамда амалдаги қонунлар ижросини доимий равишда назорат қилиб бормоқдамиз.

Маълумки, аҳолини ижтимоий жиҳатдан ҳимоя қилиш мамлакатни ривожлантириш бўйича Президентимиз белгилаб берган бешта асосий таъминотдан биридир. Шунинг назарида туғган ҳолда, туман прокуратураси томонидан фуқароларга пенсия ва нафақа тўловлари, аҳолининг кам таъминланган қисмига ва кўп болали оилаларга моддий ёрдам кўрсатиш аҳоли мунтазам ўрганиб боришмоқда ва йўл қўйилган қонунбузилиш ҳолатларини ўз вақтида тугатиш юзасидан тегишли чора-тадбирлар қўрилипти. Давлат қорхоналари, кичик ва ўрта бизнес, тадбиркорлик субъектлари, деҳқон ва фермер ҳўжаликларининг ҳуқуқларини ҳимоялаш, ишбилармонлиқнинг кенг қанот ёйишига қўшқ бўлаётган сансалорлик ҳолатлари, шартнома ва тўлов интизомини мустақамлаш, нақд пул тушумини қўпайтириш каби йўналишлар фаолиятимизнинг асосини ташкил этмоқда.

Жумладан, туман прокуратураси томонидан Ўзбекистон Республикаси Вазирилар Маҳкамасининг 2002 йил 19 мартдаги "Иш ҳақининг ўз вақтида тўлинишига доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"ги Қарори ҳамда ҳодимларга иш ҳақларини ҳисоб-китоб қилишда меҳнат қонунчилиги талабларига риоя этилиши таҳлил қилинганда, бу борада бир қатор камчиликлар борлиги аён бўлди.

Б. Раҳимов тумандаги "Қаюмжон ота Раҳимов" фермер ҳўжалиги раҳбари. Афсуски, у иш унуми ўсишида ишчи-хизматчиларнинг ҳақларини вақтида тўлиниши жуда муҳимлигини унутиб қўйди чоғи, 2010 йил 1 март ҳолатига 4 нафар ҳодимга жами 166.958 сўмлик иш ҳақи етказиб берилишига бепасанд қаради. Бу билан ишчи-хизматчиларнинг

ҳақ-ҳуқуқлари поймол этилаётганини уйлаб ҳам кўрмади.

"Найманча Хумо қуши" фермер ҳўжалиги раҳбари Т. Ҳомидов ҳам боқибегамлик бобид К. Раҳимовдан қолтишмас экан. Мазкур ҳўжалиқ ҳисобот ҳўжатлари текширувдан ўтказилганда, у 2010 йил 1 март ҳолатига 10 нафар ишчи-хизматчиларига 375.500 сўмлик иш ҳақларини турли баҳоналар билан бермай келаётгани маълум бўлди. Шунингдек, туман "Сувоқав" давлат унитар қорхонаси раҳбари П. Раҳмонов жорий йилнинг 1 март ҳолатига 64 нафар ишчи ва хизматчиларининг 19.998.541 сўмлик маошларини беришни "унутиб", хотиржамликка берилган. Бу каби мисолларни яна келтириш мумкин. Ҳўш, бу каби ҳўжасизликни қандай баҳолаш мумкин?

Маълумки, 2007 йил 16 мартда Ўзбекистон Республикаси Президентининг "Алкоголлик маҳсулотлар билан чакана савдо қилишни янада тартибга солиш чора-тадбирлари тўғрисида"ги Қарори қабул қилинган бўлиб, унда алкогольлик маҳсулотлар билан чакана савдо қилувчи шохбозлар ўқув, мактабга ва диний муассасалардан камиди 500 метр узоқликда жойлашган бўлиши, шунингдек, жамоат транспорти тўхташ жойларида жойлашмаган бўлиши лозимлиги белгиланган. Бироқ ушбу қарор ижроси юзасидан ўтказилган текширишлар ҳам бу борада қўйлаб ҳуқуқбузарликлар мавжудлигини кўрсатди. Жумладан, текшириш давомида "Хўжа" қишлоқ фуқаролар йиғини ҳудудига 20-сонли умумтаълим мактабидан 127 метр узоқликда жойлашган "Абдулқасим Абдусаматов" хўсурий қорхонасининг 1-сонли савдо дўконига алкогольлик маҳсулотлар оқиқдан-оқиқ сотилаётгани аниқланди. Ҳўш, бунинг сабаби нима эди? Текшириш давомида бу ҳам маълум бўлди. Яъни туман ҳўқимлиги ҳўзуридаги алкогольлик маҳсулотлар билан чакана савдо қилиш ҳўқуқини берадиган рухсат гувоҳномалари олиш ҳўжатларини қўриб чиқиш

бўйича махсус комиссия томонидан ҳолат ўрганилмай туриб, қонунга хилоф равишда ушбу савдо дўконига рухсатнома бериб юборилган. Шунингдек, мазкур қишлоқ фуқаролар йиғини ҳудудига "Наманган шаҳар шараб савдо" унитар қорхонасига қарашли 8-сонли, "Исваҳон" маҳалла фуқаролар йиғинидаги "Одилхон ОАХ" савдо ишлаб чиқариш фирмасига қарашли 1-дўконларда ҳам ушбу ҳолатни кўриш мумкин. Ўтказилган текширишлар ақнига кўра, қарор талабларини бузган мутасаддиларга нисбатан қонуний чоралар қўрилиши таъминланди.

Туманда Ўзбекистон Республикаси Вазирилар Маҳкамасининг 2002 йил 5 августдаги "Пул маблағларининг банкдан ташқари муомаласини янада қўсқаришга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"ги Қарори талабларига риоя этилиши юзасидан ҳам текширишлар ўтказилиб, соҳада ҳам айрим камчиликлар мавжудлиги аниқланди. Ҳўсуан, "Миллий банк" туман бўлими ҳисобчиси З. Исоқов ўзига юклатилган вазифани лозим даражада бажармай, нақд пул тушумлари етарли даражада назорат қилишга "вақт топа олмайди". Ҳатто бу борада зиммаларига бу жараёни назорат қилиш юклатилган банкнинг яна уч нафар ҳодими ҳам боқибегамликка берилишган. Натижада банк мисоклари ҳисобланмиш хўсурий қорхона томонидан топширилган нақд пуллар фоизи белгиланган прогноздан камайиб кетган.

Бундан ташқари, тумандаги "МАНАГЕ ПРИНТ" хўсурий қорхонаси раҳбари Жамшид Муҳидинов 2009 йил 10 июлдан 2010 йил 11 февралга қадар аҳолига уяли алоқа хизмати кўрсатиб келгани ҳолда хизмат кўрсатишдан келиб тушган 30.919.575 сўм нақд пуллари назорат касса маҳинасига кириш қўймай, банк маҳсасасига топшириб юборган. Ваҳоланки, унинг бу хатти-ҳаракатлари Ўзбе-

Улугбек РАҲИМОВ,
Тўрақўрғон туман прокурори

кистон Республикаси Вазирилар Маҳкамасининг 1994 йил 26 декабрдаги "Аҳолига пул ҳисоб-китобларини амалга оширишда назорат касса машиналарини мажбурий қўллаш тартиби тўғрисида"ги Қарори талабларига мутлақо зид эди. Ўтказилган текшириш давомида мазкур ҳолатлар юзасидан интизомий ҳамда жиноий жавобгарлик тўғрисида ишлар қўзғатилди.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2005 йил 5 августдаги "Банк томонидан аҳолини нақд пул билан таъминлаш тўғрисида"ги ҳамда Вазирилар Маҳкамасининг "Пул маблағларининг банкдан ташқари муомаласини янада қўсқаришга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"ги Қарорлари ижроси юзасидан ҳам текширишлар ўтказилиб, бир қатор қонунбузилиш ҳолатлари аниқланди. Жумладан, "Миллий банк"нинг туман бўлими етакчи мухассиси М. Тиллаев март ойи ақни бўйича туман нақд пул кредити комиссияси томонидан белгиланган прогнозни режага нисбатан назорат қилмаган. Натижада хўсурий тадбиркорлар Б. Мамажонов 59,4 фоизга, З. Хайдаров 73,2 фоизга, Д. Алимов 96,0 фоизга, С. Юнусов 82,5 фоизга, шунингдек, "ЎзГазойл" шўба қорхонаси 78,6 фоизга, "СТРОНГ СТРИКЕ" фирмаси 62,3 фоизга бажарган, ҳолос. Бундай ҳолатларни "Агробанк" туман филиали мисолда ҳам кўриш мумкин. Ўтказилган текширишлар ақнига кўра, мажбул қонунбузилишлар бўйича жазо муқаррарлиги таъминланди.

Албатта, прокуратуранинг кенг қамровли, кўп қиррали фаолиятини битта мақола орқали оқиқ бериш мушкул. Шу тўғрисида бугун асосий ишларимизгагина тўхталиб ўтдик. Зеро, мустақиллик шарафати билангина прокуратура то маънавий инсон ҳўқуқлари ва давлат ҳамда жамиятнинг қонун билан қўриқланган манфаатларини ҳимояловчи органга айланган.

Фаолиятнинг устувор йўналиши

Ш. ҚўШОҚОВ,

Қарши шаҳар прокурорининг катта ёрдамчиси

Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг "Болалар ҳўқуқлари тўғрисида"ги Конвенцияси, ҳалқаро ҳўқуқнинг умумэтироф этилган нормалари ҳамда миллий қонунчиликда давлат ва жамият ҳаётининг барча жабҳаларида болалар манфаатлари ва фаровонлигининг устуворлиги мустақамланган бўлиб, ушбу қонун ҳўжатларининг болалиқни муҳофиза қилиш, ўсмирларни ҳимоя қилиш, вояга етмаганлар ҳўқуқлари ва уларни рўёбга чиқариш қарорлари ҳақидаги талаблари барча қорхоналар, ташкилотлар ва муассасалар, мансабдор шахслар ва фуқаролар томонидан оқиқашли амалга оширилиши лозим.

Ўзбекистон Республикаси Бош прокурорининг 2004 йил 22 июндаги "Вояга етмаганлар ҳақидаги қонунлар ижроси устидан прокурорлик назорати фаолиятини янада тақомиллаштириш тўғрисида"ги 27-сонли буйруғида вояга етмаганларнинг ҳўқуқлари ва қонуний манфаатлари ҳимоясини таъминлаш, улар ўртасида ҳўқуқбузарлик ва жиноятчиликнинг олдини олиш ва профилактика қилиш прокуратура органларининг асосий вазифаси эканлиги белгиланган.

Қарши шаҳар прокуратураси томонидан вояга етмаган-

лар тўғрисидаги қонунларнинг ижроси, уларнинг ҳўқуқ ва эркинликларини ҳимоя қилиш юзасидан доимий равишда текширишлар ўтказилиб, аниқланган қонунбузилиш ҳолатлари бўйича тегишли прокурор ҳўжатлари қўлланилиб, йўл қўйилган қонунбузилишларни бартараф этиш, вояга етмаганлар ўртасида ҳўқуқбузарлик ва жиноятларнинг олдини олиш чоралари қўриб боришмоқда.

Ўтказилган текширишларда Ўзбекистон Республикаси Вазирилар Маҳкамасининг 2002 йил 25 январдаги "Аҳолининг ижтимоий ҳимояга муҳтож қатламларини аниқ йўналтирилган тарзда қўллаб-қувватлаш дастурини амалга ошириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги Қарори, "Тўлиқ давлат таъминотидаги етим болалар ва ота-она қаровисиз қолган болаларни пул нафақалари ва қийим-бош, пойабзал ва анжонлар сотиш олиш учун нафақалар, шунингдек транспортда юриш қарточкаси билан таъминлаш тартиби тўғрисида"ги Низом талаблари бузилганлиги аниқланган.

Қарши политехника касб-ҳўнар коллежиди 2 нафар ота-онасиз етим болалар тўлиқ давлат таъминотида олинмасдан уларнинг ҳўқуқ ва манфаатларига зарар етказилган. Прократура аралашуви асосида ота-онасиз етим болаларга нафақаларнинг тўлиқ берилиши таъминланди.

Қарши қишлоқ касб-ҳўнар коллежиди 2008-2009 ўқув йилидан буён 2 нафар ота-онасиз, етим бола таҳсил олган. Аммо улар давлат таъминотида олинмасдан, нафақа тайинланмаган.

Бундай қонунбузилишга Қарши санъат коллежи ва ахборот технологиялари касб-ҳўнар коллежлари ҳам йўл қўйилганлиги аниқланиб, шаҳар прокуратураси томонидан жиноят иши қўзғатилди.

Қарши маданият, транспорт, ахборот технологиялари

коллежларида ҳам ота-онасиз ўқувчиларга нафақаларнинг ўз вақтида берилмаганлиги аниқланди, текширишлар жараёнида бу нафақаларнинг ота-онасиз болаларга берилиши таъминланган.

Қарши иқтисодиёт, қурилиш, политехника касб-ҳўнар коллежларида ҳамда Қарши Давлат Университети қошидаги 4-сонли академик лицейда дарсларга бормасдан юрган ўқувчиларга тегишли чоралар қўрилмаган. Бундай нуқсонларни бартараф этиш учун фарзандларининг таълим-тарбиясига бефарқ қараган ота-оналарнинг жавобгарлик масаласи ҳал қилинди. Йўл қўйилган қонунбузилиш, бунга яратилган шарт-шароитларни бартараф этиш юзасидан вилоят ҳўқимлиги ўрта махсус ва касб-ҳўнар таълими бошқармасига тақдимнома киритилиб, тегишли чора-тадбирлар белгиланди.

Ўтказилган текширишлар таълим муассасалари томонидан бюджет маблағларининг ўзлаштирилиши, қонунга хилоф равишда сарфланishi ҳолатлари мавжудлигини кўрсатди. Қарши шаҳар ҳалқ таълими бўлимига қарашли 35-сонли умумтаълим ўрта мактабиди ишламаган ўқитувчиларга дарс ўтилганлиги тўғрисида қалбақи табеллар тўлдирилиб, 308 400 сўмлик, 2-сонли умумтаълим мактабиди тоифалари бўйича сертификатли бўлмас-да, юқори тоифаларда иш ҳақлари тўланиб 577 600 сўмлик, 11-сонли умумтаълим мактабиди асосий равишда ёрдам пуллари тўланиб 314 945 сўмлик маблағ ўзлаштирилган. 10-сонли умумтаълим мактабиди мутахассислиги бўлмаган ҳодимларга 932 022 сўм асосий тўланган, 3-сонли Меҳрибонлик уйда ўзганинг мулкни ўзлаштириш ҳолатлари аниқланиб, жиноят ишлари қўзғатилди.

Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси ҳамда қонунларида ёш аълоднинг камол топиши, ҳўқуқий манфаатларини қарорлаштириш учун шарт-шароитларни яратиш давлат фаолиятининг устувор йўналиши сифатида белгиланган. Вояга етмаганлар ўртасида ҳўқуқбузарлик ва жиноятларнинг олдини олиш, уларнинг ҳўқуқлари ва қонуний манфаатлари ҳимоясини таъминлаш орқали ана шундай умумий ишга ҳисса қўиш доимий вазифамиздир.

Ногирон шахснинг таҳдиди

Бир оёидан жудо бўлган шахс Молдавия Бош прокуратурасини портлатиб юбораман, деб таҳдид қилди. Аниқланишича, унда бомбанинг фақат қўйбола нусхаси бўлган экан. "Новости Молдова" ахборот агентлиги Молдавия ИИВнинг матбуот котиби Кирилл Моцпаннинг сўзларига асосланган ҳолда шундай хабар тарқатди. ИИВ вакилининг сўзларига қараганда, Яловена туманида яшовчи 29 ёшли Эдуард Попа полиция билан ўтказилган музокара­лардан сўнг, гавдасига ўрнатилган ка­мар шаклидаги тахминий портлатиш мосламасини ечиб олишларига рухсат 2006 йилда солид этилган оғир жин­с жиноят ишини тергов қилган поли­кедан низо уш Молдавия Бош про­

Молдавия Бош прокурори Валерий Зубконинг сўзларига қараганда, агар Попа ўз вақтида Бош прокуратурага ёки ИИБга мурожаат қилганида, қонунни бузган полициячиларга нисбатан чора қўрилган бўлур эди. Аммо Попа бу ташкилотларга мурожаат қилмаган. Ушбу факт бўйича жиноят иш қўзғатилди. Молдавияда чоп этилган "Комсомольская правда"нинг берган хабарига қараганда, 26 июль кунин эрталаб соат 9:00да прокуратура қабулхонасига бир шахс кириб келиб, Бош прокурор Валерий Зубко билан уchrашмоқчи эканлигини баён қилган. Унга Бош прокурор қабулгига кириш учун навбатга эътилоши лоаимлиги тўғутинирилганда Попа белига тақиб олган тахминини портлатиш мосламаси нукусани кўратсан ва Зубко зудлик билан унинг олдига чиқмаса, прокуратуранини портлатиб юборишини айтган. Зубко билан Ички ишлар вазири Виктор Катан Попанинг олдига келиб музокара бошлаган. Полиция ходимлари ва сапёрлар ҳар эҳтимолга қарши зарур чораларни қўришган. 2 соат давом этган музокаралардан сўнг Попа ҳукматга таслим бўлган.

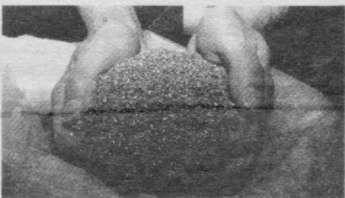
Кучли портлаш

Хитой шарқидлаги заводлардан бирида кучли портлаш юз берди. Хитойнинг Синьхуа ахборот агентлиги гувоҳлар ва тиббиёт ходимлари сўзларига асосланиб тарқатган хабарда айтилишича, портлаш оқибатида салкам 100 киши жароҳатланган. Воқеа содир бўлган завод пластмасса ишлаб чиқаришга ихтисослашган бўлиб, Нанкин шаҳрида жойлашган. Курбонлар ҳақида маълумотлар мавжуд эмас.

Ҳуқм ўз қўчида қолди

Новосибирск вилоят суди Қозоғистондан Россияга олиб борувчи наркотик канал ташкилотчилик қисбатдан чиқарилган ҳукми ўз кучида қолдири. Маълумки, номи айтилмаётган наркочанал таниб, тўққиз йилга озодликдан маҳдуд 14,5 килограмм гашиш ва 5 кил

Тергов маҳкум илгари гиёҳвандлик воситаларини Қозоғистондан Россияга контрабанда йўли билан олиб ўтишда гумон қилиниб, Қозоғистон миллий хавфсизлик ҳодимлари томонидан қўлга олинганини аниқлади. Бироқ ўша пайтда унинг айбини исботлашга муваффақ бўлинмаган. Матбуот хизмати-нинг хабарига қараганда, тергов чоғида гумон қилинувчи ёлгон кўрсатувлар бериб, гиёҳвандлик моддаларини қўнғунга хилоф равишда ташишига алоқадор-лигини инкор этган ҳамда ҳукм устидан Новосибирск вилоят судига шикоят берган.

Шикоятни кўриб чиққан кассация инстанцияси суди эса ҳукмни ўзгаришсиз қолдирди.

Ўтганларнинг охирати обод бўлсин!

Сурхондарё вилоят прокуратураси жамоаси Бандихон туман прокурори
Холмамат Раимовга волидаи муҳтарамаси
ДАВЛАТ аянинг
вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади

Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратураси "Нуқуқ" газетаси жамоаси таҳририят компьютер-оператори Дилноза Йўлдошевага падари бузруквор

АКМАЛІ отанинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур ҳамдардлик билдиради

[illegible]

«Respublika Mulk-Auksioni» ДК Наманган вилоят филиали очик танлов савдоларига таклиф этади!

Қўшимча сармоя киритиш мажбуриятини олиш тартибидagi танлов савдосига Наманган шаҳар Навой кўчаси 24 уйда жойлашган Наманган шаҳар "Ободонлаштириш" давлат унитар корхонасининг 2-қаватли "Маъмурий биноси" мулкий мажмуаси қўйилади. Бошланғич баҳоси — 23 147 273 сўм.

Мажмуанинг умумий ер майдони 208,01 м², қурилиш ости ер майдони 207,36 м², фойдали майдони 329,34 м², бино пишиқ ғиштдан қурилган, хоналар сони 18 та.

Танлов савдосининг асосий шартлари: объектни сотиб олиш бўйича энг юқори миқдордаги сотиб олиш баҳосини ва 40,3 миллион сумдан кам бўлмаган миқдорда қўшимча инвестиция киритиш, келгусида шифонага сифатида фойдаланиш, янги иш ўринларини ташкил этиш, сотиб олиш қиймати ва инвестиция қий-

ритишни қисқа муддатларда амалга ошириш мажбуриятларини олиш

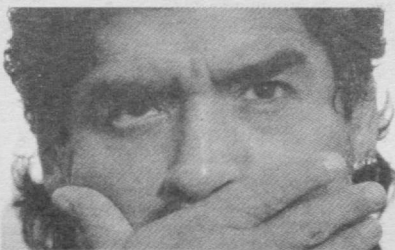
Танлов савдоси ва талабгорларнинг таклифлари билдирилган конвертларни очиш 2010 йил 30 август кuni соат 16:00 дан бошлаб Наманган шаҳри, Банк кўчаси, 9-ўйда бўлиб ўтади.

Танлов ҳужжатлари, уларга тўлов амалга оширилганидан кейин ҳамда тўловни амалга оширилганлигини тасдиқловчи ҳужжат нуҳаси тақдим этилгандан сўнг олиниши мумкин. Талабдорлардан аризаларни қабул қилиш савдо бошланганидан 3 (уч) соат олдин тўхтатилади.

Танлов савдосида қатнашиш учун талабгорлар "Закалат пули тўғрисидаги қелишув"ни имзолагандан сўнг объект бошланғич баҳосининг 15 фоизидан кам бўлмаган миқдорда закалат пулини ва танлов ҳужжатлари учун

Марадона бош мураббийликдан воз кечди

Сешанба куні Аргентина футбол уюшмаси (АФУ) мамлакат футбол терма жамоасининг бош мураббийи Диего Марадона билан тузилган шартномами узайтирилмасликка қарор қилди, деда матлаум қилди АФУ оммавий ахборот воситалари департаментининг раҳбари Эрнесто Черкис Биано. Унинг сўзларига қараганда, 11 август куні Дублинда Ирландия билан 7 сентябрда Буэнос-Айресда жаҳон чемпиони Испания билан бўладиган ўртоқлик учрашувлари бош мураббий вазифасини Серхио Батиста бажариб туради. Батиста бунга қадар Аргентина ёшлар терма жамоасига бошчилик қилиб, Пекиндаги Олимпик

Марadona АФУ Президенти Хулио Грондоно билан учрашиб, лавозимдаги қолишини икки соатдан кўпроқ вақт давомида муҳокама қилган. Лекин Марadonaга яқин бўлган кишиларнинг билдиришича, у ўз ёрдамчиларини ўзгартаришни кераклиги ҳақидаги таклифни қабул қилмаган.

Эрон Президентининг башорати

[illegible]

иритилган янги санкциялар пакети билан боғлиқлиги бўйича ишлатилиши мумкин бўлган асбоб-аздаларда тутилган. Бундай асбоб-ускуналардан айдан ташқари, санкцияларда турли инвестициялар, қазиб олиш ҳосилдига технологиялари бериши шундай санкциялар билан чиққан эди. Россиядан бундай санкциялар киритилишини қўллаб-қувватловчи фикрга қараганда, бундай чораларни қара вазиятни сиёсий-дипломатик тартибга солиш йўлига қўлмай, БМТ Хавфсизлик кенгашининг масаласига, уларга панжа орасидан қарашга айла-на дастури бўйича Еўропа мамлакатлари билан амалга янгиланишини айтиб ўтди. Эрон ушбу музокара-лар қўлини тарафдорловчи, деб хабар беради АҲР.

Қотил профессор

рухмининг ота-онасига 1 000 000 рубль жарама ҳам тўлайди. Аниқланишича, 2007 йил декабрь ойида профессор Анатолий Иванов университет биноси ичига Андрей Немцов деган талабани қаттиқ қалтаклаган, жумладан, йиқилиб ётган Немцовнинг бошига бир неча марта тепган. Талаба касалхонада ҳушига келмасдан вафот этган. "Российская газета" берган маълумотларга қараганда, профессор Иванов жиноят содир этган пайтда 72 ёшда бўлган. Илгари у Узоқ Шарқ Темирйўллар бошқармаси бошлиғи бўлиб хизмат қилган. Баъзи талабаларнинг таъкидлашича, низо келиб чиқишидан биров илгари Немцов профессорини баҳо қўйиб бермагандлиги учун уят сўзлар билан ҳақорат қилган экан. Бундан ташқари Олий ўқув юрти ўқитувчилари мункайиб қолган профессорнинг ёш йигитни уриб ўлдиришига шубҳа билдиришган. Уларнинг фикрича, талабани қандайдир бир боқша шаш ўлдирган бўлиши мумкин экан. Аввалига профессорнинг ўзи ҳам айбини инкор этган. Суддан илгари профессор тилхор орқали очикда юрган. Аммо гувоҳлардан бири профессор унга таҳдид қилиётганлиги, босим ўтказётганлиги ҳусусида шикоят қилгандан кейин профессорни вақтинча ушлаб туриш камерасига қамаб қўйишди. Таниш профессорларнинг гапларига қараганда, Иванов вақтинча ушлаб туриш камерасида ўз жонига қасд қилмоқчи бўлган. Ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари бу абхотротни инкор этдилар.

Интернет хабарлари асосида **Йўлдош ПАРДА** тайёрлади

Ўзбекистон Республикасида белгиланган энг кам ойлик иш ҳақининг икки баравари миқдорда бўлиши тўғрисида "Respublika Mulk-Auktsion" ДК Наманган вилоят филиалининг АТИБ "Ипотека банк" Наманган бўлими МФО-00223, СТИР 206761326, 2021000404537599004 ҳисоб рақамига тулашлари шарт. Ушбу қунда танлов савдоси бўлиб ўтмаган деб эътироф этилса такоррий танлов савдоси ва талабдорларнинг тақдирлари билдирилган конвертларни очиб 2010 йил 13, 27 сентябрь, 11 октябрь кунлари соат 16:00 дан бошлаб ўтказилади. Танлов ҳужжатлари рўйхати қуйида берилган.

Қўшимча маълумот ва танлов ҳужжатларини олиш
манзили: 160100, Наманган шаҳри, Банк кўчаси, 9-уй,
1-қават, 15 хона. Тел/факс: (8 369) 223-04-01, 226-41-66
www.mulk.uz E-mail:info@mulk.uz

Ҳар қанаъи соҳанинг ўзига яраша жонқуярлари, фило-йилари бўлади. Бундайлар ҳақида сўз кетганда аксарият ҳолларда қайсар, ишлан бо-шқасини билмайди, қатъият-ли, талабчан деган атамалар-ни ишлатамиз. Дарҳақиқат, улар фақат ўзларигагина хос бўлган хислатлари ҳамда иқтидорлари билан бошқа-лардан ажралиб турадилар. Ана шундай хислат соҳибла-ридан бири, таниқли таржи-мон Йўлдош Парда лесак хато бўлмайди.

Тан олиш керак, нафақат қалам аҳли, балки умуман матбуотни ҳурмат қиладиган, га-зета-журналлар-у китобларни қўлидан қўймай мутлоқ қилади-ганларнинг орасида бу номни эшитмаган одамни топиш амри маҳол десак, муболага бўлмайди. Узоққа бормай, кўча-қўйда мат-буотга алоқадор таниш-билиш-ларни учратиб қолганимда, улар қаерда, кимлар билан ишлаётган-инини сўрашгач, жавобинини эшитиб: "Э-э, невис билан бирга ишляисизми? Қалай, ўзи яхшими?" дея сўраб қолишади. Мана шу ҳолатнинг ўзи ҳам Йўлдош ақанинг матбуотдаги ўрни қай даражада эканлигини кўрсатиб турибди.

Камина ҳам Йўлдош ақани биринчи бор етмишчи йиллар-нинг охирида газеталарда чоп этилган таржималари орқали та-ниганман. Кейинчалик салом-алик қилиб, ақа-укадек бўлиб кетдик. Мана энди, замонанинг зайли билан ўзи йиллардан бери бир тах-ририятда ишлаб келмоқдамиз. Эрта билан ишга келган заҳоти, ҳар бир хонага бирма-бир бош суқиб, "ҳорманлар" деб салом-алик қилиб кетади. Агар бирорта жумла ёки атаманинг ёзилишида савол ту-ғилиб қолса, дарҳол у кишининг ёнига югурамиз. Ахир русча-ўзбек-ча лугатдан тортиб, ўзбек тили-нинг изохли лугати-ю ўзбек тили-нинг этимологик лугатигача айнан Йўлдош ақанинг тортмаси-дан топилади-да!

Ута ҳазилкаш, ўрни келганда тили аччиқ, пайти келганда эса

Ижодингиз умрингизга йўлдош бўлсин

Гофуржон АЛИМОВ,
«Huquq»

Маслақдошлар сўхбати

меҳрибонликни ҳам дундиради-ган бу инсон журналистика ёки филология факультетларини би-тирмаган. Ўзининг айтишича, ет-мишчи йилларнинг бошларида "Ўзбекистон маданияти" га-зетасида ходим бўлиб ишлаган та-ниқли таржимон Ваҳоб Рўзимов-нинг тавсияси билан Абдулла Қодирийнинг "Ўтган кунлар", Мирзақалон Исмоилийнинг "Фарғона тоғ отгунча", Ойбек домланинг "Алишер Навоий" ро-манларини "ҳижжалаб" кўчириб чиққан экан. Бу эса ёш Йўлдош ақа учун ўзига хос мактаб вази-фасини ўтаган дейишга тўлиқ асо-симиз бор. Ахир бир вақтлар ай-нан Ваҳоб ақанинг шоғирлари ҳисобланган, бугун эса замона-мизнинг етук адибларига айлан-ган Хайридин Султонов, Мурод Муҳаммад Дўст, Эркин Азизов-ларни ким ҳам билмайди дейсиз!

Тан олиш керак, ҳозирга ке-либ, ҳар йили юзлаб йигит-қиз-ларимиз олий ўқув даргоҳлари-да ўқиб, бир неча хорижий тил-ларнинг моҳир билимдонлари

бўлиб чиқишмоқда. Йўлдош ақа ўқиб юрган кезларда эса, унча-лик эмас эди. Балки, унинг не-вис тили бўйича мутахассис бўлиб танилишига хориж тили факультетида ўқиб юрган кезла-рида домласи Нажим ақа Ами-новнинг "дўппи кийганлар, яъни ўзбекларни ҳам жаҳонга та-ништи керак" деган гаплари туртки бўлган бўлса ажаб.

Буни қаранг-ки, фаришталар омин деган эканми, домланинг айтган гапларини Йўлдош ақа рўёбга чиқарди. Бунга у киши то-монидан невис тилига ўтирилган Насриддин Афанди латифалари, Алишер Навоийнинг газаллари, рубоийлари, ҳикматли сўзлари мисол бўла олади. Ўзбекистон халқ ёзувчиси Ўткир Ҳошимовнинг "Мен, бувам ва рангли телевизор" номли юмористик ҳикоялари тўплами невис тилида чоп эти-лиш арафасида. Шунингдек, "Тристан ва Изольда", Аннемарие Шиммель хонимнинг "Жонан ме-нинг жонимда" каби асарлари, Швейцария адибаси Йоханна

Шпирининг «Ҳайди» романи, невис хандалари ҳамда 500 дан ортиқ невис юмористик ҳикоя-ларининг тўғридан-тўғри невис тилидан ўзбек тилига моҳирлик билан қилинган таржималари ҳам сўзимизнинг яққол исботидир. Бир вақтлар машҳур бўлган "Онам дерман" кўшигининг муаллифи Ёнгин Мирзонинг ҳам Йўлдош ақани эркалаб, "менинг невисги-на болам" деб атагани бежиз эмас. Шунинг ўзи ҳам ёш таржимонга берилган ўзига хос баҳо эди.

Ўрни келганда атоқли адиб Ўткир Ҳошимовнинг Йўлдош ақа ҳақидаги фикрларини келти-риш ўринли бўлса керак: "Йўл-дошини анча йиллардан бери яхши биламан. У нафақат моҳир таржимон, балки ўз услубига эга шоир ва ёзувчи ҳамдир. Адибла-римизнинг асарларини невис тилига таржима қилиб, ўзбек адабиётини жаҳонга таътиштига қўшаётган ҳиссалари эса таҳсин-га сазовор".

Ҳақиқатан ҳам, Йўлдош Парда нафақат моҳир таржимон, балки яхшигина шоир, журналист ва ҳуқуқшуносиклан ҳам биринчи ха-бири бор инсон ҳисобланади. Бун-дан ташқари, Қуръони Каримнинг Алоуддин Мансур томонидан амал-га оширилган ўзбекча изохли тар-жимасига кўрсатчи тузган, Герма-ниядаги "Ислом" нашриёти буюрт-масига кўра невис тилидаги Қуръ-они Каримни қўсий-қўсий-тал-қикот учун ўзбек тилига таржима қилган ҳам Йўлдош Пардидир. У кишининг "Мен сизни севаман" номли шеърӣ тўплами чоп эти-лиш арафасида.

Ана шу инсон санокли кун-лардан кейин муборак олтимиш ёш-ини қаршиламиз. Шундай бўлса-да, режалари ҳали бисёр. Тинимсиз ижод билан машғул.

Бир сўз билан айтганда, Йўлдош Парда бойлик ортидан эмас, билим ортидан қувди. Қува-қува давримизнинг дардли дарвешига айланади. Шу "дард" уни ҳеч қачон тарк этмасин. У ки-шини қутлуг ёши билан билан тахририят жамоаси ҳамда кўп минг сонли муштарийларимиз номидан самимий табриклаган ҳолда, унинг бир шеърини эъти-борингизга ҳавола этишни лозим топдик:

Зиналардан бир-бир босиб
чиқмоқдаман юксакка.
Олис-олис чўққиларда
илинжим бор, илинжим.
Чўққиларга чиқмагунча
на ором бор, на тиним,
Инжу-инжу орузларни
махкам тугиб юракка,
Гоҳо ширин ҳаёл суриб,
гоҳо кўйлаб, гоҳо жим,
Зиналардан бир-бир босиб
чиқмоқдаман юксакка.
Йўқ, қўрқмайман йиқилишдан,
поғоналар мустаҳкам.
Улар ахир зина эмас,
қимматингиз ҳаётини.
Ҳар бир зина қимматингиз "Ҳамса",
қимматингиз "Ушшоқ", "Баётини",
Кимларгадир чўққи бўлган
жойига босиб мен қадам,
Қўтарилиб бораётган,
қамчилаб ижод отин,
Йўқ, қўрқмайман йиқилишдан,
поғоналар мустаҳкам.
Алоқаларга мерос бўлиб
қолмас балки "Баётим",
Балки унча баландмасдир
мен кўзлаган чўққи ҳам.
Эҳтимол у кимларгадир
туғулди илк қадам,
Мангуликнинг тахтасидан
ўрин олса ҳам отин.
Истагим шу, чўққиларга
кимдир шошиб ўтган дам,
Йиқилишдан асрагунчи
зина бўлсин ҳаётим.

ЭЪЛОН * ЭЪЛОН * ЭЪЛОН * ЭЪЛОН * ЭЪЛОН * ЭЪЛОН * ЭЪЛОН * ЭЪЛОН * ЭЪЛОН * ЭЪЛОН * ЭЪЛОН * ЭЪЛОН * ЭЪЛОН * ЭЪЛОН * ЭЪЛОН

«Respublika Mulk-Auksioni» ДК Қашқадарё вилояти филиали очик танлов савдоларига таклиф этади!

Қўшимча сармоя киритиш шартлигини олиш тар-тибидagi танлов савдосига Шаҳрисабз тумани "Катта Ўзбек Тракти" М-39 автомобил йўлининг 1165-кило-метри фарбий томонида жойлашган "Қурилиш матери-аллари ишлаб чиқариш цехи (мел, гипс, шпатлёвка)" қуриш учун 0,20 Га ер майдони қўйилади. Бошланғич баҳоси -1500 000 сўм.

Танлов шартлари: 30 000 000 сўмдан кам бўлмаган миқдорда қўшимча инвестиция киритиш, сотиб олиш қиймати ва инвестиция киритишни қисқа муддатларда амалга ошириш.

Танлов савдоси ва талабгорларнинг таклифлари бил-дирилган конвертларни очиб Қарши шаҳри, Мустақил-лик шоҳ кўчаси 3-уйда 2010 йил 31 август куни соат 15:00 дан бошлаб бўлиб ўтади.

Танлов савдосига қатнашиш учун ҳужжатлар эълон чиққан кундан бошлаб ҳар куни (байрам ва дам олиш кунларидан ташқари) соат 9:00дан 18:00гача Қарши шаҳ-ри, Мустақиллик шоҳ кўчаси 3-уй, 7-қават, Вилоят давлат мулки бошқармаси биносида қабул қилинади. Ҳуж-жатларни қабул қилиш савдо ўтказиладиган вақтдан 3 (уч) соат олдин тўхтатилади.

Танлов ҳужжатлари, уларга тўлов амалга оширилган-идан кейин ҳамда тўловни амалга оширилганлигини тасдиқловчи ҳужжат нусхаси тақдим этилгандан сўнг оли-ниши мумкин. ТАНЛОВ савдоси голиби савдо ўтган кун-

дан бошлаб 20 (йигирма) иш куни ичида сотувчи билан давлат активни олди-сотди шартномасини тузади.

Танлов савдоларида қатнашиш истагини билдирган шахслар закалат келишуви тузилгандан сўнг объект бо-шланғич баҳосининг 30 фоизи миқдорда закалат пулини ва танлов ҳужжатлари учун Ўзбекистон Республикасида белгиланган энг кам ойлик иш ҳақининг икки баравари миқдорда тўловни "Respublika Mulk - Auksioni" давлат корхонаси Қашқадарё вилояти филиалининг 999018 "Микрокредит банк" МФО 00152 20210000204537599018

ТАНЛОВ савдосига қатнашишни истаган сармоядорлар ўз инвестиция таклифлари ва қўйидаги ҳужжатларни топиришлари шарт:

Танлов қатнашчисининг талабномаси; танлов савдосида иштирок этиш учун "закалат" пули тўғрисидаги келишув; Таъсис ҳужжатлари нусхалари (Низом, таъсис шартномаси, гувоҳнома) хорижий сармоядорлар-хуқуқий шахслар учун Ўзбекистон элчихонаси ёки улар вакил бўлган давлатнинг Ўзбекистондаги элчихонаси тасдиқлаган таъсис ҳужжатлари нусхалари (нотариал тасдиқланган ҳолда); сармоядорга хизмат кўрсатувчи банкнинг (ёки халқаро ауди-торлик хизматининг) маълумотномаси; танлов савдоси объектини сотиб олиш учун сармоядор таклиф этаётган маб-лағ ва уларни тўлаш муддати, қўшимча инвестиция киритиш миқдори, уларни тўлаш шакли, муддати ва шартлари ҳамда бошқа қўшимча ҳужжатлар аниқ кўрсатилган бизнес-лойиҳалар (икки нусхадаги оғзи ёпиштирилган ва сармо-ядор томонидан муҳрланган ва имзоланган конвертларда бўлиши шарт); закалат пули тўланганлиги ҳақида тўлов ҳужжатининг нусхаси ва талабгор рекузитлари; жисмоний шахслардан паспорт нусхалари; ваколатли вакилнинг танловда қатнашиш учун қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда расмийлаштирилган ишончнома, шахсини тасдиқлайдиган ҳужжат нусхаси ва бошқалар илова қилинган ҳолда.

Ҳужжатлар шахсан ваколатли вакил топириши ёки почта хизмати орқали жўнатилиши, шунингдек, ҳар бир инвестиция таклифи ва унинг ҳар бир саҳифаси, шахсан ваколатли шахс томонидан имзоланиши лозим.

Huquq
yuridik gazetaMuassis:
O'zbekiston
Respublikasi
Bosh
prokuraturasiBosh muharrir:
Jahongir MAKUMOVTahrir hay'ati:
Abbosxon SANGINOV, Muxtor ZOIROV,
Gulnoza RAHIMOVA, Yusubboy G'OIPOV,
Svetlana ORTIQOVA,
Baxtiyor NAZAROV (Bosh muharrir o'rinbosari),
Shavkat YODGOROV (mas'ul kotib)Tahririyat manzili:
Toshkent shahri, Yahyo
G'ulomov ko'chasi, 66-uy.Telefon: 233-98-40,
233-10-53.
Faks: 233-64-85, 233-10-53.
E-mail: info@huquq-gazeta.uzGazeta O'zbekiston Respublikasi matbuot va axborot agentligida
2009 yil 12-oktabrda 0188-raqam bilan ro'yxatga olingan.Tahririyatga kelgan qo'lyozmalar taqrig
qilmaydi va egalarga qaytarilmaydi.
Muallif fikri tahririyat nuqtai nazaridan
farqlanishi mumkin.
«HUQUQ» materiallarini ko'chirib bosish
faqat tahririyat ruxsati bilan amalga
oshiriladi.
U tijorat material.
Reklama materiallarining mazmuni uchun
tahririyat javobgar emas.Nashr ko'rsatkichi - 231
ISSN 2010-7617Buyurtma j-9850. 18 520 nusxada bosildi.
Gazeta tahririyat kompyuter bazasida terildi va
sahifalandi. «HUQUQ» original maketi.Sahifalovchi: S.BOBODJONOV
Navbatchi muharrir: F.YODGOROVA
Navbatchi: O'.DENQONOVGazeta «O'zbekiston» nashriyot matbaa ijodiy uyida chop etildi.
Korxonalar manzili: Toshkent shahar, Alisher Navoi ko'chasi, 30-uy.
Bosmaxonaga topshirish vaqti: 22.00. Topshirildi: 22.30 1 2 3 4 5 6 7 8 9Gazeta haftaning
payshanba kunlari
chiqadi.Sotuvda
kelishilgan narxda